

Amerikietis profesorius pamilęs lietuvių kalbą

Pasikalbėjimas su prof. William R. Schmalstieg

Du kalbininkai — Thomas F. Magner ir William R. Schmalstieg ruošia naują baltų tautų studijinį leidinį: "Baltic Linguistics", kur bus sutelktos paskaitos, studijiniai straipsniai amerikiečių profesoriu, dalyvavusių specialioje Baltų kalbotyros konferencijoje, organizuotoje Pennsylvanijos universiteto. Čia bus kalbiniai straipsniai mūsikių L. Dambriūno, Ant. Klimo, J. Kazlausko ir tokių lietuvių bičiulių kaip prof. Eric P. Hamp, prof. Gordon B. Ford.

Prof. Schmalstiego vardą plačiau išgirdome, kai išėjo puikus lietuvių kalbos vadovėlis anglų kalba: "Introduction to Modern Lithuanian". Šalia mūsų kalbininkų L. Dambriūno ir Ant. Klimo, vienu to vadovėlio, vartojamo dabar net eilėje universitetų, autorių yra prof. Schmalstieg. Šimtai lietuvių gi dabar turėjo progos prof. Schmalstiegą pažinti Mokslo ir kūrybos simpoziume ir girdėti, kaip jis puikiai lietuvių kalbą skaitė paskaitą "Baltų ir slavų kalbų giminingumo klaušimas". Šioje paskaitoje girdėta jo lietuviškoji kalba buvo geresnė už eilės mūsikių.

Lietuviams draugingo mokslininko 40 m. amžiaus sukaktis

Lietuvių kalbą jis nuo seniau pamėgęs. Juk baigdamas kalbines studijas Pennsylvanijos universitete (pas Krėvę, Salį ir Seną), disertaciją rašė tema: "Kriterijai, pagal kuriuos sprendžiami slavų skoliniai lietuvių kalboje". Šis gabus ir darbštus kalbininkas ir vėliau lietuvių kalbą nuoširdžiai domėjosi. Jis yra parašęs studijinių straipsnių apie lietuvių kalbos veiksmažodžių sistemą, apie baltų kalbų balses, lietuvių daiktavardžius galūnė-ys, kartu su prof. Saliu ėmėsi ruošti prof. Endzelyno "Baltų kalbų garsai ir formos" anglišką vertimą.

Šis talentingas, darbštus lingvistas, lietuvių kalbos specialistas šiemet sulaukė 40 metų sukakties (gimęs 1929), taigi yra pačiame pajūgyje, ir dar daug ko iš jo galime tikėtis. Juo mes dar labiau susidomėjome, kai prof. Klimas Mokslo ir kūrybos suvažiavimo metu papasakojo apie prof. Schmalstiegą šį faktą: beruošdamas minėtą lietuvių kalbos vadovėlį, jis buvo sunkokai susirgęs. Pusia juokais, pusiau rimtai jis prof. Klimui rašė: jeigu aš

dabar numirčiau, mano antkapyje iškalbėkite žodžius: "Mirė, rašydamas lietuvių kalbos gramatiką".

Suvažiavimo metu buvo malonu prie pietų stalo ilgokai su juo išsikalbėti. Jis tvirtai tarė:

— Esu lietuvių draugas ir tokiuo būsiu visada.

— Kaip jūs pasiryžote gilintis į lietuvių kalbos studijas, — paklausiau jį.

— Studijavau slavistiką ir profesoriai Salys, Krėvė, Sennas buvo tiek įtakingi, man padarė tokį gilų įspūdį, kad panorau ir lietuvių kalbą studijuoti, ypač, kad slavistikos specialistui lietuvių kalbos žinojimas yra labai naudingas. Esu "Drauge" skaitęs ir prof. Stankievičiaus žodžius, kad slavistas turi žinoti lietuvių kalbą, ir tai tiesa. Šiandien vis daugiau slavistų pradeda studijuoti lietuvių kalbą. Apskritai lietuvių kalbos studijos plinta. Dr. Salio duktė pradės lietuvių kalbą dėstyti berods Harvardo universitete. Girdėjau apie sumanymą lietuvių kalbos studijas įvesti Chicago universitete. Beje, lingvistas prof. Hamp, su kuriuo čia būdamas Chicagoje kalbėjaisi, siunčia jums linkėjimus.

— Kada pirmą kartą išgirdote apie lietuvių kalbą?

— Tai jau buvo senokai. Dar studijavau Minnesotos universitete slavistiką. Patyręs apie naudingumą lietuvių kalbos studijų, kurių, deja, Minnesotos universitete nebuvo, išgirdau, kad tokios studijos yra Pennsylvanijos universitete, tai ten ir persikėliau.

— O kaip jums tenka "Drauge" paskaityti?

— Prof. Klimas atsiunčia idomius numerius.

— Koks yra jūsų įspūdis vis gilinantis į lietuvių kalbos studijas?

— Man ji daro labai muzikalią kalbos įspūdį. Nesakyčiau, kad šis tvirtinimas yra moksliskai pagrįstas, bet man susidaro toks įspūdis.

— Kas jums daugiausia padėjo išmokti lietuvių kalbą?

— Daugiausia prof. Salys, dr. Ostrauskas ir dr. Klimas. Kai gyvenau Philadelphiaje, stengiausi kaip galima daugiau su jais lietuviškai kalbėtis.

Mūsų pokalbio klausė dr. Girmius pratarė į profesorius: — Jūsų tarimas toks geras, atspindi prof. Salį...

Prie to paties stalo buvęs rašytojas J. Blekaitis pasiteiravo, ar prof. Schmalstieg nebus vokiškos kilmės. Jis tai patvirtino, bet jo protėviai jau seniau iš Europos atvykę. Jo pavardės pirmoji dalis lietuviškai reikštų "siauras", antroji — "laipatas".

— Ka, Profesoriau, dėstote jūs Pennsylvanijos valstybiniame universitete?

— Bendrąją kalbotyrą ir senąją slavų bažnytinę bei rusų kalbą. Beveik kasmet duodu ir lietuvių kalbos struktūros kursą.

— Kaip jūs įsijungėte į lietuvių kalbos vadovėlio rašymą?

— Kai buvau studentas, tokio vadovėlio nebuvo. Klimas, Ostrauskas ir aš svarstėme, jog tokį

(Nukelta į 2-ą psl.)

Vytautas K. Jonynas

Madona senelių namų koplyčioje, Putname Nuotrauka Uosio Juodvalkio

Nemirtingųjų madonų pėdomis

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Viena iš labiausiai užtinkamų temų krikščioniškajame mene yra Dievo Motina Marija su Kūdikiu Jėzumi ant rankų. Kadangi jokio tikro Marijos paveikslėlio neišlikę ir neturime aprašymų kaip ji iš tikrųjų atrodė, užtat visų amžių dailininkai gali laisvai piešti jos atvaizdą.

Patį pirmąjį Marijos su Kūdikiu atvaizdą randame pirmųjų krikščionių meno periode, trečiame šimtmečiuose. Šis Marijos paveikslas nupieštas ant sienos (freska), mums labiau primena pagoniškosios Romos imperijos matroną, negu Dievo Motiną. Tačiau, nors šioje freskoje Marija su Kūdikiu atvaizduota klasiškojo (graikiškojo) meno stiliumi, jos tamsių akių įdėmus žvilgsnis ir viso kūno laikysena mums sako, kad mes matome ne kasdieniška moterį, bet kažką švento, simboliško. Vėlesniuose Marijos su Kūdikiu atvaizduose, užsilikusiuose iš šeštojo ir septintojo amžiaus, jau randame Dievo Motinos paveikslą labiau nutolusį nuo klasiškojo meno grožio, kur Madona dar mažiau natūrali. Ir taip Marijos su Vaikiu atvaizdą vis piešiant ir kartojant, paveikslas išsivystė į sus-

tingusią, antžmogišką, iškilmingą bizantišką Madoną.

Bizantiškoji Madona nebepanašė nei į romėnišką matroną, nei į pirmųjų krikščionių Mariją, bet ji yra pati viena savame stiliuje. Bizantiškų laikų menininkas nežūrėjo į Mariją kaip į paprastą, kasdienišką, žemišką motiną, bet jam ji buvo Dangaus Karalienė pilna to žodžio prasme. Ji jam buvo graži, ideali, kilni, išdidi, sėdinti sosto, apsupta riebūlais angeliais, apšviesta auksinės dangiškos šviesos. Josios veidas yra susimastęs, liūdnas. Jos akys, nosies ir lūpų apybraižos yra charakteringos bizantiškai. Madonai. Ji sėdi sosto didingoje ir rimtoje pozijoje, jos rūbai stiliizuoti sukuriant. Bizantiškame paveiksle Marija yra atvaizduota kaip Karalienė, o jos sūnus, Kūdikelis Jėzus, kaip Valdovas savo dešine rankute laiminas mus. Ši toks bizantiškas Madonos ir Kūdikelio atvaizdavimas nepasikeitė per visus septynis šio meno šimtmečius. Tokia pat mes ją matome nuo pat pradžios iki pat viduramžių.

Vienuoliktajame ir dvylikajame amžiuje, Prancūzijoje prasidėjus gotiško stiliaus katedrų statybai, mes randame Marijos ir Kūdikelio atvaizdą išreikštą kitaip nebe paveiksluose ir mozaikose, bet akmenyje ir spalvotame stikle (vitražuose). Su gotiškomis katedromis prasidėjo ir religinė skulptūra joms papuošti. Geriausias viduramžių Marijos ir Kūdikelio skulptūras randame Prancūzijos Chartres, Amiens, Rouens ir kitose katedrose. Amiens katedros skulptūra pavadinta Vierge Doree, maždaug iš 1265 m. jau yra skirtinga nuo pirmųjų krikščionių ar bizantiškos Madonos. Čia skulptorius Mergelę Mariją atvaizduoja grakščia, realia, žmogiška motina. Ji stovi laisvai, jos truputį įkypos akys ir švelni šypsena lūpose charakterizuoja individualią asmenybę. Ji yra gyva, motiniška, asmeniška. Čia jaučiamas artimas ir žmogiškas ryšys tarp Motinos ir Vaikelio. Gotiško stiliaus Kūdikelis Jėzus labiau yra susidomėjęs savo Mama negu bizantiškajame, kur mes jį matome laiminantį mus.

Viduramžių meno laikotarpyje, jam yra charakteringi skulptūros darbai ne tik tie, kuriuos randame gotiškose katedrose, bet ir tie mažieji skulptūros darbai, padaryti iš brangiųjų metalų arba dramblio kaulo. Maža Ma-

Kertinė Parastė

POPULIARUMĄ IR MONUMENTALUMĄ DERINANT

Visi gerai žinome, kad išelvišios laikraščiai ir žurnalai verčiasi gana sunkiai. Pilnai suprantant jų reikalingumą ir apgailestaujant, kad net stambūs mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo vardai jų neprenumeruoja, tenka ir reikla vis dėlto nustepti. Bet nusteptas yra viena, o "kodėl neprenumeruoja" yra gal kas kita? Gal kur nors slepiasi ir gilesnė, bet paprastesnė priežastis? Gal kokios klaidos spaudoje buvo, yra ir dar bus padarytos? Ar išlaikome bendrą ir privalomą nuosaukumą, orumą ir pusiausvyrą mūsų spaudoje? Ir ar nereikėtų, kaip šiame krašte, kažkokio "mūsų viceprezidento" įsikišimo, ar, kaip Vatikano įspėjimo žurnalistams, dėl objektyvumo stokos? Visa tai darosi ypač aktualu, metams baigiantis ir verbuojant naujas prenumeratas sekantiems.

Kaip neskeičiančius patraukti į skaitytojų eiles, dažnai yra neišsprendžiama problema. Ir čia vargu ar padės metodai, kurių buvo griebtasi, "rūpinantis" mūsų pagrindiniais kultūrininkais, prasiskverbusiems net tarptautinėse arenose. Anieš, lyg iš desperacijos, viešai buvo prikišama, kodėl, girdi, vyrai, nesukate filmų reikalaujamom temom? Bet ar neprarandamas šitokioji situacija ir tokiuos noruos orumas, kai vardan vienos ar kitos idėjos spauda pati sau nusistato etikos taisykles. Gal ne visos mintys, kurios ateina į galvą, yra jau sakytinės? Ir gal ne visos mintys yra grynai pinigai? Jomis gal ir atbaidome nemaža žmonių nuo jau ir taip ne milijoninės, kaip vaikiškai kartais bandome pasigirti, čionykštės lietuviškos visuomenės.

Kartais net jau seniai susitupėjusį rašytoją mūsųose yra leidžiama "krutinti" ilgiausiais postringavimais dėl vienos ar kitos jau "perbristos" meno ar literatūros teorijos, visai ne užsiėmiant spragos naujom, dar neišdiskutuotom teorijom. Mūsų menininkui taipgi randame būdą kaip sudrumsti ramybę. Ir kai anas viešai pasako "pa-likite mane ramybėje", nes, gal būt, neužbaigti tapybos, grafikos ar skulptūros darbai jo laukia, tada kimbame net į skvernus.

Tarptautiniai mūsų arenininkai — rašytojai, dailininkai,

mokslininkai, muzikai... — ne duodame jums ramybės nei vienam. Atrodo, lyg norim tuo pasakyti: "Žiūrėk, Tamsa. Mums nesvarbus yra tavo pasaulis. Mes tau jį duosime. Tik paklausk... štai, "išguldy-sime" viską juodu ant balto... Jei neimsi, nesvarbu, bent mes išsiplešim. Jei kratysies, vargas tau, brukte įbruksi-me..." Aišku, visa šitai komiška, bet tai įneša kiek gyvuho laikraščiuosna. Ir kodėl? Argi verta tada prenumeruoti rimtą žurnalą, ar "quarterly"?

O mūsų žurnalai? Ar jie tobuli? Gal ir juose per daug tos, taip vadinamos, statiškos, kietos rimties, citatų, išnašų, ilgokų šaltinių sąrašų, kad net mūsų kultūrininkui ar visuome-nininkui visa tai gal kek pri-mena vėl tą "universiteto suolą", sunkias akademines studijas, kurias jis gal mielai prisimena, bet, pavargęs nuo dar-bo, gal mielai atsiskleidžia to-kį vietinį kultūrinį žurnalą, ku-riame viso to nėra, o mintys, kad ir gilios, perduodamos lengva, intriguojančia forma. Nėra abejonės, kad gyvi, in-formaciniai, bet ir literatūrine prasme įdomūs ir intriguojantieji straipsniai lietuviškame žurnale yra perskaitomi, vos tik žurnalas peržengia namų slenkstį. Kiti dažnai atidedami... kitam kartui, kuris ir lieka "li-tu". Gal tokios grynios akade-minės studijos taip ir nepri-tinka žurnalui? Tam yra aka-deminiai metraščiai, knygos ir t. t. O ieškodami skaitytojo, ir apie tai mūsų žurnalai gal turėtų pagalvoti.

Bet gal reikėtų mažiau kal-tinti, o ieškoti, kur kai kurios mūsų spaudos klaidos slepiasi, o jų ieškant, nepamiršti pakar-totinai pabrėžtino orumo, nuo-saikumo, pusiausvyros, tačiau teisybę į visa tai neiškeičiant.

Kultūrininkams žurnalams ir mūsų laikraščiams šiuo norė-tųsi palinkėti ne tik naujų pre-numeratų, bet ir naujų bendra-darbių, kurie supranta pagrindi-nes spaudos ir straipsnių patrauklumo taisykles, bet taipgi ir akademikų, kurie gy-vai, įdomiai rašo ir gal ame-rikiečių (Harper's, The Atlan-tic, Yale Review ir kt.) pavyz-džiu bent laikinai pajėgia žur-nale ar laikraštyje pamiršti universitetų auditorijų "šaltu-mą ir stiliaus monumentalu-mą".

P. Min.

Šiame numery

- Populiarumą ir monumentalumą derinant.
- Amerikietis profesorius, pamilęs lietuvių kalbą.
- Nemirtingųjų madonų pėdomis.
- Jaunosios kartos problemos naujame "Varpe".
- Julijos Švabaitės eilėraščių.
- Dvidešimt darbo metų.
- Petra Rimkūnų prisimenant.
- Lapinsko, Stempuženės ir Barausko plokštelės jau šioms Kalėdoms.
- Angliškoji lituanistikos enciklopedija jau išleista.
- Nauji leidiniai.
- Filmų įvairumai.
- Akademines provalstės.

Amerikietis profesorius pamilęs lietuvių kalbą

(Atkelta iš 1 psl.)
vadovėlį reikia išleisti, kad galėtų lietuvių kalbą pažinti tokie kaip aš.
— Atrodo, kad jūs esate lietuvių kalbą pamėgęs?
— Labai. Juk esu kalbininkas ir man patinka lietuvių kalba kaip seną kalbą atstovę. Apie lietuvių kalbą juk yra rašoma kono visuose kalbotyros vadovėliuose.

— Daug jums tenka bendrauti su lietuviais?
— Iš prof. Klimo gaunu kas savaitę laiškus. Jam rašau po 2-3 laiškus į savaitę. Rašom apie mūsų rengiamą naują lietuvių kalbos žodyną ir apie kitus kalbotyros dalykus. Susirašinėju ir su dr. Ostrausku. Gaila, kad mano kaimynystėje nėra lietuvių.
— Ir ateityje lietuvių kalbą domėsitės?

— Be abejonės. Idomu, kad mūsų universitete vis pasitaiko jaunų žmonių, kurie lietuvių kalbą domisi. Pereitais metais buvo trečios kartos lietuvis, kuris norėjo išmokti lietuviškai. Šiomet gi turime vieną lietuvių kilmės studentę, kuri taip pat nori išmokti lietuviškai.

— Ar ir dabar rašot studijinius straipsnius apie lietuvių kalbą?

— Tuo klausimu spausdinu straipsnius "Lituanus" žurnale, taip pat "World" ir kitur, vis rašydamas lietuvių kalbos klausimais. Su dr. Klimu, kaip jau minėjau, rašome kalbotyros žodyną. Sekame lietuvių leidžiamus vadovėlius ir darome lietuvių lingvistinių terminų žodyną. Prie jo jau dirbame ketvirtus metus. Žodynėlis bus su anglų vertimu, kad amerikietis lengviau galėtų skaityti lietuvių lingvistinę literatūrą. Yra nemažai amerikiečių, kurie domisi lietuvių kalba. Pėteraičio žodynas geras, bet jame lingvistinių terminų nėra.

— Ar daug lietuviškai skaitote?

— Beveik kasdien. Skaitau daugiausia kalbinius dalykus. O skaityti yra ko. Daug medžiagos duoda žurnalas "Baltistika", yra ir kitų žurnalų bei leidinių.

— Kokios lietuvių kalbos problemos dabar jus labiausiai interesoja?

— Istorinė gramatika.
— Ar jūs patartumėte mūsų jaunuoliams mokytis lietuvių kalbos?

— Kiekvienas lietuvis turi sau gauti, branginti savo gimtąją kalbą. Juk turi progą kasdien lietuviškai kalbėti, o kas žino dvi kalbas tam daug lengviau studijuoti trečią ir taip toliau.

— Ar lingvistikos pasaulyje nežus susidomėjimas lietuvių kalba?

— Tas susidomėjimas kasmet auga. Amerikoje veikia taip vadinamas Lingvistikos institutas. Šiais mokslo metais jis turės posėdžius Ohio valst. universitete ir ten bus dėstoma lietuvių kalba. Dėstys amerikietis Robinson David, dr. Salio studentas, dabar dirbęs Ohio valst. universitete, Columbus, Ohio. Kaip žinote, Californijos universitete lietuvių kalbą dėsto J. Tinišis. Čia, Chicago universitete, dėstė dr. Buchienė.

— Ka čia lietuvių visuomenė galėtų padaryti?

— Padėti lėšomis. Šiuo metu Chicago universitete tai daug padėtų.

— Ar palaikote ryšį su kitais, besidomintiais lietuvių kalba?

— Su prof. Hamp bendradarbiauju lingvistinėje bibliografijoje. Išleidžiam šiuo klausimu kokią studiją kasmet. Bendrai, turėję ryšį su apie šimtu kalbininku, kurių tarpe yra ir besidomintųjų baltų kalbomis. Prof. Kljmas yra vienintelis jaunas lietuvis, kuris plačiau dirba šioje srityje. Kaip kalbininkas, jis yra

labai geras. Mes jau 20 metų kai esame su juo bičiuliai.

— Pagrindė jau esame susitarę, kad nuo sekančių mokslo metų bus lietuvių kalba dėstoma ir Chicago universitete...

— Tai labai gerai, ypač, jeigu dėstys kalbininkas dr. P. Jonikas. Chicagoje yra daug mokslus siekiančių lietuvių, kurie kalba lietuviškai. Chicago universitetas turi gerą kalbotyros biblioteką.

Su prof. Schmalstieg kalbėjome lietuviškai. Pokalbis ejo sklandžiai. Įprašiau profesorius, kad atsiųstų savo nuotrauką. Po kelių dienų gavau ją drauge su lietuviškai rašytu laišku, kuriame džiaugias, kad žurnalas "The School Music" išspausdino jojo žmonos straipsnį apie lietuviškos muzikos mokymą. Gražia lietuvių kalba, su visomis nosinėmis ir kitais lietuviškojo rašymo ženklais, į ką dažnas mūsų

KULTūros temomis kitur

Jaunosios kartos problema naujame "Varpe"

Mane sudomino du straipsniai paskutiniame "Varpo" numeryje (1969 m. Nr. 9). Vienas iš jų parašytas valstybininko, kitas — pedagogo. Vienas iš jų rūpinasi, kad jaunoji Amerikos lietuvių karta suprastų savo uždavinį kovoti už Lietuvos laisvę, kitas, priešingai, rūpinasi, kad jaunas Amerikos lietuvis išaugtų doru kultūrininku, kaip tik pirmoje eilėje dėl to, kad būtų iš tikrųjų lietuviškai tradicijai. Čia aš tikėjau galvoje "Varpo" redaktoriaus Antano Kučio straipsnį: "Realistų vizijos" ir dr. V. Daugirdaitės-Sruogienės straipsnį: "Mūsų šeimų problemos šiuolaikioje".

Šie abu požiūriai tačiau turi tą patį subjektą, kuriuo jie domisi, būtent: jaunąją Amerikos lietuvių kartą. Abu jie yra pilni susirūpinimo: ar ši karta atliks savo uždavinį? Nors jų klausimo pastatyta yra skirtingai, tačiau, kadangi reikalas eina apie tą patį subjektą, yra idomu, ar jų sugretinimas, negalėtų mums duoti kiek šviesos visiems mums rūpinimui reikalui.

Labai radikaliai pastato klausimą A. Kučys: "Ar tautinė kultūra yra iš tikrųjų stipriausia priemonė išlaikyti jamašias kartas tautinėje bendruomenėje?" — Mūsų kultūrininkai, be abejoj, šitokių klausimų pastatymu pasipiktins ir pasakys: žiūrėkite į Didžiuosius Lietuvos kunigaikštius. Jie rūpinosi politika, nesirūpino kultūra, ir Lietuvių tautos stiprinimu nebuvo pasirūpinę. Tačiau koks sociologas galėtų pasakyti: 16-18 šimtmečio mūsų šviesuomenė buvo tik kultūrininkai, savo dvaruose ir bažnyčiose sutelkę visą barokinę kultūros lobį, bet jie nesirūpino žmogaus laisvės reikalais, ir taip pat lietuvių tautos reikalai nebuvo pastatyti tikimamai.

Dr. Sruogienė žiūri į klausimą iš kitos pusės: "Mūsų akyse jaunimas masiškai nutausta, net nesidomi mūsų nelaimingu kraštu, nenori jo praeitimi domėtis, nenori išlikti lietuviu." Sruogienė pirmoje eilėje rūpi pats jaunas lietuvis, išauklėtas pagal senus sveiko proto etinius pagrindus.

Tačiau jaunas Amerikos lietuvis greičiausiai atsakytų dr. Sruogienėi Kučio žodžiais: "Tie iš mūsų jaunimo, kurie save jaučia lietuviškai, ir dalyvauja lietuviškame gyvenime, vargiai ar tai doro dėl to, kad juos traukia mūsų kultūra... Įdiegti emigranto vaikui meilę jo tėvų branginamam kultūrai yra beveik titaniškas uždavinys."

Neatrodo, kad dr. Sruogienė šio uždavinio titaniškumą abejotų. Ji uoliai dirbdama mokyklose ir susitikdama su jaunimo abejingumą lietuviškosios studijoms, daugiau negu gerai tai yra patyrusi. Nega-

Prof. dr. William Schmalstieg

kis mašinraštyje jau visai nebekreipia dėmesio, rašytą laišką prof. Schmalstieg baigia:
— Norėčiau pakartoti, kad man buvo labai malonu asmeniškai susipažinti su Tamsta.

Man gaila tik, kad neturėjau progos studijuoti lietuvių kalbą, kai buvau jaunas žmogus. Tuo atveju man būtų lengviau išreikšti mano dėkingumą už Chicago lietuvių viešnagę... J. Prunskis

na to, ji tam tikra prasme net patiesintų šį jaunimo nesidomėjimą. Ji yra nuomonės, kad metodas, kuriuo mes ugdome lietuviškumą jauniojoje kartoje yra su trūkumais. Ji žino, kad jau prieš 15 metų mokytojai buvo skatinami tartis dėl naujų mokyimo metodų, kurie "šiomis sąlygomis jaunimui būtų patrauklesni". Tačiau, deja, buvo pasilikta prie klaidingos pažiūros, kad viskas turi būti taip, kaip Lietuvoje.

Čia mes ir prieiname prie pagrindinio klausimo: ką toliau daryti. Teisingai Kučys atmeta kai kurių keliamas mintis, kad atsakius politinės veiklos už Lietuvos žmogaus laisvę, mes susirinkimose "matytume daugiau jaunų veidų." Tai būtų visiškai apgaulingas kelias.

Klausimas yra daugiau negu gyvenimiškas. Jis yra šiandien patiesintų šį klausimą: būti ar nebūti. Dėl to jį jo svarstymą reikia eiti su jam atitinkamu rimtumu ir gilumu. Tuo pačiu čia reikia pasakyti, kad lengviau yra klausimą iškelia, negu rasti jam atsakymą. Tačiau ir teisingas klausimo iškėlimas nėra bevertis dalykas. Kai klausimas yra teisingai pastatytas, kai jis nėra užliūliuotas klaidingų atsakymų; tai jis veikia kaip galingas akstinas žmonių protus ir širdis. Patoms.

Pompeii (Italy, 1703-1787)

II Vatikano susirinkimas šį klausimą galėjo palikti neatsakytą, mums tačiau tai yra neįmanoma. Kiekvieno mūsų vaiko pirmas išėjimas į gatvę ir susitikimas su kitaip kalbančiais sukelia siaubingą problemą šio mažo žmogaus sieloje. Teisingai dr. Sruogienė pastebi, kad vaikas nutyla šeimoje ir ieško sprendimo vienas. Kai yra geras lietuviškas auklėjimas šeimoje, vaikas su šia problema yra nustumiamas į vėlesnį amžių. Tačiau anksčiau ar vėliau jis turi kokios sintezės pasiekti. Mes turime skaudžių pavyzdžių, ne tik iš senosios kartos, kad uoliai lietuviškai išmokytas vaikas, patinęs, radikaliai nusisuka ne tik nuo savo visuomenės, bet ir nuo savo šeimos.

Ir aš neturiu paruošto atsakymo į šią problemą. Tačiau aš manau, kad mes turime jos ieškoti, išdėdami iš platesnių pagrindų. Mūsų ligišiolinis sprendimas pasižymi tam tikru "short cut" metodu. Mes manome, kad vaikų pramokysime lietuviškai kalbėti ir skaityti ir jau būsimie jam įdėvė lietuviško solidarumo raktą. Toks sprendimas tinka Lietuvoje. Tačiau ar jis yra pakankamas čia?

Atrodo, kad šiandien negalima kitaip paskatinti žmogaus domėtis lietuviškumu, vis tiek ar rūpinantis lietuviškos kultūros išlaikymu, ar kovojant už pavergtos Lietuvos laisvę, kaip vienu atveju, būtent: kada žmogus yra taip aukštai doriškai išauklėtas, kad jo doroviškumas yra arti didvyriškumo laipsnio. Visoks kitoks lietuviškumo pagrindas atkris anksčiau ar vėliau. Tai sakdami mes turime galvoje tik jaunąją mūsų kartą. Mums vyresniems taip pat šis klausimas nestovi dėl to, kad mūsų auklėjimas jau yra pasibaigęs ir kad, kaip kai kas sako, mes jau ir norėdami, sunkiai galime būti kitokie. Tačiau, kad mūsų jaunimas būtų su mumis, berods, nėra kito kelo kaip tas, kad jis būtų taip tvirtai doriškai pastatytas, kad jo nesuviliotų nei narkotikai, nei masinės pramogos, nei užmaskuotos komunizmo idėjos universitetuose.

Kaip išauklėti tokios aukštos doros žmogų? — Labai aukštą dorovę išauklėja tik labai sunkūs uždaviniai. Teisingai sako Kučys, kad dėl Amerikos lietuvių heroizmo iššaukė atgimstantis valstybinis gyvenimas 1918 metais. Teisingai pastebi Sruogienė, kad šiais laikais Amerikos studentija, gal pirmą kartą savo istorijoje, susidomėjo ne vien futbolu, bet ir socialiniais bei politiniais klausimais.

Netenka abejoti, kad realus didelis dorinis platus mato uždavinys negali nedominti jauno žmogaus. Reikia tik, kad jis būtų kaip

Madonų pėdomis

(Atkelta iš 1 psl.)
Kūdikėlio atvaizdavimo akimirka.
Viduramžių Madona su Kūdi-

nors užvestas ant jo bėgių. Lietuvių tautos problemos jaunam žmogui, pasinešiamam visą pasaulį užvaldyti, gali atrodyti per mažas. Tačiau, kai šios problemos bus įjungtos į visos žmonijos pastangas už laisvę ir už kultūrą, tai jos gali atrodyti pakankamai dideliu uždaviniu mūsų jaunimui. Nepraileiskime iš akių fakto, kad mūsų jaunimas nusikreipia nuo mūsų ne tiek dėl mūsų uždavinių sunkumo, kiek dėl jų mažumo.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. — 4 ir 7-8; antradi. ir penktadi. — 10-4; šeštadi. — 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofs. tel. PR 8-2220
Namų rezid. — Prospect 8-9091
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 West 71st Street
Ofs. val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šeštadi. nuo 9 iki 12 val. arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. CA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.

Ofs. ir buto tel. OLYMPIC 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojai)
3925 W. 59 Street
Val. pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12 - 4 val. p. p. 8 - 8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p., trečiadi. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŪDIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7150 South Western Avenue
Pirmadi., antradi., ketvirt. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-3 val. vakare. Trečiadi. ir 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofs. telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919
DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2804 West 63rd Street
Kampas 64-dos ir California
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofs. telefon. 476-4043
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

Tel. ofs. HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

Ofs. tel. HE 4-5768
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p. p. Išimties priimami pagal susitarimą.

PLATINKITE "DRAUGĄ"

kėliu, nesvarbu ar ji būtų pirmųjų krikščionių romėniška matrona, ar bizantiškoji iškilmingai sėdinti sosto dangaus Karalienė, ar gotiškoji individuali asmenybė, davė renesanso menininkams tokią plačią temą, kuri ją ištobulino, išgrąžino, dar labiau suasmenino. Visa tai apibendrinamas, Henri Gheon knygoje "Madona mene" sako: "Jos dešinioji ranka padėta ant krūtinės, kairioji ranka ji priklaiko Kūdikėli, jos galva, dengta apsiaustu klostė, švelniai palinkusi link stebuklo rankose — poza tūkstantais kartų menininkų karto-ta ir vis tiek tebeturi universalų žavesį".

Ofs. HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofis. PR 6-7890; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treči. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofs. ir rezidencijos
Pirma ligonius tik susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofs. 2454 W. 71st Street
Val.: anrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro.
Ofs. tel. 776-2880; Rezid. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 639-1071
Vizital pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofs. tel. REliance 5-4410
Rez. G.Rovell 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofs. 2750 W. 71st Street
TELEFONAS 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-13 v. r., 2-5 v. vak., šeštadi. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3090

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofs. ir rez. 2032 W. 59th St.
Tel. PROspect 3-1233
Ofs. val.: pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmadienį ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofs. tel. PR 6-0440, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 9 v. v. Treči. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofs. tel. 767-2141 Namų 634-4350
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val.: pirmadi., antradi., penktadi. 1-4 v. r. 6-8 v. v., ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Dvidešimt kūrybingo darbo metų

Detroito Dramos mėgėjų sambūris šiais metais švenčia 20-ties metų darbo sukaktį. Kaip greitai prabėga metai! Rodos neseniai suvažiavo žmonės iš lagerių, o štai kiek darbo, rūpesčių, vargo, nemiegotų naktų, gastrolių, (gal ir mažų nesuipratimų) sukrauta sambūrio praeitis.

Vieneto veikla prasidėjo su aktorės, režisierės Zuzanos Arlauskaitės-Miškienės atvykimu iš Ingolsto į Detroitą. SLA (Susivienijimas Lietuvių Amerikoje) pakvietė ją režisuoti A. Rūtos "Pasiūlymą", ir veiklas buvo pastatytas 1949 m. spalio mėn.

Šešerius metus, p. Miškienė statė vaidinimus organizacijoms, neturėdama jokio pagalbinio vieneto. Žmonės buvo sukviečiami atskiriems pastatymams, o scenos darbai atliekami rengėjų. Pavarčius sambūrio dokumentus randame, kad 1955 m. spalio 7 d. buvo išrinkta valdyba ir nūtarė patiemis ruošti vakarą, pastatant J. Petrulio "Prieš srovę". Valdyba susidarė iš pirm. Vinco Zebertavičiaus, reikalų vedėjo Leopoldo Heiningo ir sekretorės Danutės Racevičiūtės. 1957 m. vieton D. Racevičiūtės valdybon atėjo Irena Laurinavičienė, o 1958 m. raštų ir išdoro tvarkymą perėmė Nijolė Sirtautaitė. Nuo 1959 m. valdyba susidarė iš pirm. V. Zebertavičiaus ir sekretoriaus bei reikalų vedėjo Stepo Iljasevičiaus. Tokiam sąstatai valdyba egzistavo iki St. Iljasevičiaus mirties 1968 m. 68-ji metai sambūriui buvo nesėkmingi, nes prieš pat Teatro festivalį Chicagoje ir p. Miškienė, smarkiai susižeidusi, ilgą laiką gulėjo ligoninėje bei namuose. Valdybos raštuose trūksta smulkesnių duomenų, iš kurių būtų galima spręsti apie veiklą. Atrodo, kad valdybos savarankiškai dirbo, kai sambūris ruošė parengimus savo vardui, o tokių buvo tik keletas.

Daugiausiai vaidinta organizacijoms. Čia reikia pabrėžti, kad savo vaidinimais sambūris yra surinkęs nepaprastai daug lėšų Balfui, Vasario 16-os gimnazijai, Detroito Organizacijų centrui ir Altui. A. a. kun. L. Jankus, viešėdamas Detroito, yra minėjęs, kad ne šimtais, bet tūkstančiais dolerių sambūris parėmė Balfą. Tačiau reikia pridurti, kad išimčių nebuvo daroma; kokios organizacijos prašė, tokioms ir buvo vaidinama. Be ankščiau minėtų vaidintų Tremtinių draugijai, Režistentams, Skautams, Liet. Bendruomenėi, "Caritas", ateitininkams Kanadoje, savanoriams kū rejam, birutininkams, Kultūros klubui ir žygiui į New Yorką paremti.

P. Miškienė visuomet stengdavosi savo pastatymuose nesudaryti daug išlaidų rengėjams. Kartais dėl to gal nukentėdavo veikalo meninis apipavidalinimas (dekoracijos, apšvietimas ir pan.), tačiau, nežinūnt to, vaidinimai visuomet buvo publikos palankiai įvertinti, o organizacijų kasos turtingesnės vakaro metu.

Sambūrio pastatymuose yra talkinę Sv. Antano parapijos chorą ir taut. šokėjų grupę "Silainė".

Nuolatinio dekoratoriaus sambūris neturėjo. Be a. a. Stepo Iljasevičiaus, dekoracijas yra piešę dail. Vytautas Ogilvis, dail. Antanas Melnikas ("Kudirkos" veikalui) ir kiti sambūrio nariai. Grimavimas būdavo p. Miškienės ir pačių artistų rūpestis, rečiau atvejais talkinant Vyt. Ogilviui.

Daug žmonių yra padėję įvairiose darbuose—ju visų neįmanoma išvardinti. Manau, jie kaip ir sambūrio nariai, mielai aukojo savo laisvas valandas, nes buvo įsitikinę, kad teatras yra būtinas kaip lietuviško sąmoningumo mokykla. Pačios p. Miškienės teigimu teatras visais laikais turė jo didelės auklėjamosios reikšmės. Kartu su Kudirkos, Valančiaus, Meironio ir kity rašais,

Detroito Dramos mėgėjų sambūrio jubiliejų minint

DANUTĖ JANKIENĖ

jaunas lietuviškas klotimų teatras judino atgimstančią tautą. Nepriklausomybės laikais suklestėjęs, kaip subrendusios tautos meninė apraška, pokario metuose vėl tapo lietuviškos gyvybės palaikytoju. Todėl nenuostabu, kad per 20-tį metų tiek daug buvo padaryta. Tą liudija šie skaičiai ir vardai:

Nuo 1949 m. iki 1969 m. pastatyta 43 veikalai (su gastrolėmis ir kartojimais vaidinta 98-i kartus) ir dalyvauta 7-iose minėjimuose. Kituose miestuose

tretas", J. Petrulio — "Prieš srovę", J. Vilkutaičio — "Amerika pirty", A. Rūko — "Prapuolusios laimės ieškojimas", El. Oržekienės — "Nutrūkusi styga", V. Karkliaus — "Raudonasis vykas", A. Skėmos — "Vieną vakarą", O. Graurokienės — "Sypsančios akys", S. Lauciaus — "Pavojingas mokytojas" ir kiti. Iš svetimųjų autorių, be toliau straipsnyje pažymėtų statyta: H. Coalin — "Pirmas skambutis", H. Hejerman — "Du keliu", L. Fuldo — "Mokyklos draugai",

Apie 100 žmonių perėjo per sambūrio eiles. Be pačios režisierės, tik keturi žmonės aktyviai dalyvavo pastatymuose nuo pat jų įsijungimo iki dabar.

Ilgametis pirmininkas ir pagrindinis sambūrio narys yra Vincas Zebertavičius. Sambūrin įsijungęs 1953 m. beveik visuose vaidintuose veikaluose, kurių yra 28 (neskaitant gastrolių), atliko pagrindinius vaidmenis. Gal ne visi jo sukurti charakteriai buvo vienodo lygio, bet visuomet publikos įvertintas teigiamai. Laisvas ir nesivaržęs scenoje, paskubiau atliktuose pastatymuose randas išeitį ir moką užpildyti veikalo spragas. Iškiliausiu jo sukurtu charakteriu reikėtų laikyti kun. Strazdelį, kurio pastatymo metu ne tik publika, bet ir vaidintojai nejučia braukė ašaras. Išskirtinas iš kitų ir Loro ko charakteris Bisson "Nežinomojoje". Be vaidinimo, Zebertavičius daug darbo įdėjo tvarkydamas ir techniškus reikalus. Sunku būtų įsivaizduoti sambūrį be Vinco Zebertavičiaus.

Irena Laurus - Laurinavičienė nuoširdžiai be pertraukos dirbo nuo 1952 m. iki dabar. Jos vaidinta 27-iose veikaluose. Dauguma jos rolių nebuvo pagrindinės, bet pačios charakteringiausios ir tipiškiausios statomam veikale. Kažin ar kita Detroito būtų galėjusi taip suvaidinti Kudirkos mylimąją Valeriją ar "Pinigėlių" Magdeloną kaip Irena. Tačiau jos būdingiausia role laikoma Lora Strinbergo "Tėvas" veikale. Ji dažna režisierės padėjėja scenos darbuose. Be ko kito, ji buvo ir neblogas piršlys... (Tikiuos atleis man sambūrio nariai ir skaitytojai už užkulisų trupinėlius. Vieneto veikla, o ypatinai teatrinio vieneto, slepia kur kas daugiau dramų ir komedijų negu suvaidinama jų scenoje. Iš tiesų, būtų daug įdomiau surašyti tas nuotykingas gastrolių keliones, įklimpusias į pusnis mašinas, nuleistas padangas, per daug įsismaginusių veikėjų, beveik atšauktus spektaklius, sukurtus kupletus ir kartais įsiliepsnojusius temperamentus, bet... tokie dalykai istorijų knygose nerašomi, ir todėl paliksime prisiminimus gyventi pas sambūrio narius.)

Algirdas Pesys irgi buvo vienas iš nedaugelio pagrindinių sambūrio narių, kurie dirbo visą laiką. Įsijungė į darbą 1954 m. Vaidino 22-iose veikaluose, daugelį kartų talkino režisieriui, ne kartą, kaip ir Zebertavičius, tapęs su dekoracijomis ir scenos rakandais. Be to, privačiuose ir viešuose pobūviuose dažnai linksminto publiką akordeono muzika, linksmiais pokštais bei kupletais. Įspūdingiausias jo sukurtas charakteris L. Fuldo "Glušas". Nepamiršamas ir Alanto "Šiaupus uždangos" švilpa.

A. a. Stepas Iljasevičius taip pat buvo nuolatinis sambūrio

Zuzana Arlauskaitė - Miškienė, Detroito Dramos mėgėjų sambūrio meno vadovė ir režisierė.

vaidinta 49-is kartus. Daugiausiai būta Clevelande (14 kt.), Chicagoje (8 kt.), Londone (7 kt.), Toronte (6 kt.), Windsore (5 kt.), Hamiltone (4 kt.), New Yorke (2 kt.), Grand Rapids, Rodney ir Delhi po vieną kartą. Statyta Alės Rūtos — "Pasiūlymas", A. Gustaičio — "Sekminių vainikas", P. Vaičiūno — "Tuščios pastangos" ir "Naujieji žmonės", K. Binkio — "Atžalynas", S. Kymantaitės-Čiurlionienės — "Pinigėliai" ir "Aušros sūnūs", J. Grušo — "Tėvas", K. Inčiuos — "Dr. V. Kudrika", J. Strazdo — "Sugrižo", V. Alanto — "Visuomenės veikėjai", "Šiaupus uždangos", "Samokslas prieš savuosius" ir "Žmonos por-

T. Williams — "Stiklinis žvėrynas", T. Brandon "Karolio teata", R. Bracco — "Pietro Caruso", D. Nicodem — "Gatvės vaikas", H. Ibseno — "Nora" ir kiti. Be to statyta Žibunto Miškio specialiai sambūriui išversti veikalai: iš vokiečių kalbos L. Fuldo — "Glušas" ir "Stebuklingi vaisiai", iš prancūzų kalbos A. Bisson — "Nežinomoji".

1968 m. lapkričio 28 d. sambūris dalyvavo Teatro festivalyje Chicagoje su S. Čiurlionienės "Pinigėliais", kur jie buvo gražiai įvertinti.

Susumavus sambūrio bendrą veiklą, reikia stabtelėti ties atskirais asmenimis ir įvertinti jų įnašą.

Detroito lietuvių teatrų būrys. Sėdi iš kairės į dešinę: Pr. Zaramka, J. Duoba, V. Barytė - Vaitienė, B. Rackaitė - Svėrienė, režisierė Z. Arlauskaitė - Miškienė, E. Gerulaitienė, P. Heiningtonė, ir V. Zebertavičius. Stovi: St. Garlauskas, K. Ražauskas, B. Marčiukaitė, Al. Glatkauskas, St. Geldauskas - Geldys, H. Duda, I. Laurus - Laurinavičienė, V. Jovys, L. Heiningas ir St. Iljasevičius. Nuotr. Dids Studio

M. Šileikis

Seimininkė

PRIE ŠILTO UGNIAKURO ŠONO

JULIJA ŠVABAITE

PAVIRS MANO VIRTUVĖ DULKĖM

VIJOKLIS

Aš pasodinsiu vijoklį
Po virtuvės laikrodžio kojom.
Teauga, tekeroja,
Puodams šnypščiant
Ir grojant...

Pavirs mano vijoklis,
Pavirs mano virtuvė dulkėm,
Ir duonos, druskos
Nobelauks šeimą prie stalo.
Sutirps vaškinių rankų dvyliką,
Kaip žvakę,
Ant saulės delno
Žalio...

GAL KOKETIŠKA VĖDUOKLE?

Ach, kodėl negali pražydyti
Poinsetę, nesulaukusi Kalėdų?
Prie mano virtuvės baltos stalo
Alkanas nervingas sėdi

Laikas. Jo burna besotė
Iš šešių lėkščių, šešių ašorių
Vagia paskutinį
Meilės lašą...

Ką galėčiau paaukoti,
Ką jam duoti,
Kad neliestų mano
Baltai uždengtą stalo? —

Gal koketišką jam
Laikrodžio vėduoklę,
O gal nepražydušią
Kalėdų gėlę?

Is spaudai paruosto rinkinio
"Pavogtos miego minutės"

EILĖRAŠČIO RAŠYMAS

Rašau pavasarį šiltą
Su žolių ir gėlių milijonu.
Žaliuoja svogūno galvutė
Prie šilto ugniakuro šono.

Čia valandėlei pailsi
Ir mano pavargusios kojos,
Raudonos nuo šalčio ir gruodo,
Šiltai žarijai
Žėruojant

darbininkas. Jo mažiau vaidinta, tik 10-je veikalų, bet daug praktiškai išlieta, ruošiant dekoracijas. Labai liūdna, kad pernai mirtis jį išskyrė iš mūsų tarpo. Sambūris ir visuomenė neteko uolaus darbininko.

Algis Glatkauskas dalyvavo 16-je pastatymų. Kurį laiką sambūry dirbęs, turėjo padaryti mažą pertrauką, nes reikėjo atlikti karinę prievolę. Grįžęs vėl įsijungė teatro darban. Daug padėjo p. Miškieniui, perrašinėdamas ir išversdamas veikalus. Iš anglų kalbos išvertė A. Strinbergo "Tėvas", O. Wilde "Svarbū būti rimtam" ir R. Goetz "Ipėdinė". Vaidinimuose pasižymėjo originaliu, savitišku charakteriu atlikimu, ypatingai lėtose, flegmatiškosiose rolėse.

Detroito scenoje sušvitėjusi puikia vaidyba yra Rasa Lišauskaitė. Ji vaidino 10-je veikalų. Ibseno "Nora" ir Bisson "Nežino-

moji" vargu ar būtų geriau išsikėlusį į New Yorką, vaidino amerikiečių teatre.

Išskirtinį ypatingų charakterių sukūrimu yra Karolis Balys, vaidinęs 3-iose veikaluose ir Marijonas Sajauskas-Sajus — juose veikaluose. Jie ne tik talentingi, bet nepaprastai stropūs ir metodiškai rolių išpildyme. M. Sajauskas Teatro festivalyje išrinktas iškiliausiu Detroito sambūrio aktoriumi.

Daug pasidarbavę Detroito scenoje ir net vieną veikalą iškėlę aukščiau mėgėjiško lygio yra ir šie asmenys: Stasys Geldauskas (10 kt.), Danutė Racevičiūtė - Jankienė (10 kt. — Teatro festivalyje išrinkta iškiliausia aktorė), Vanda Banytė (8 kt.), Dalia Mikaitė (7 kt.), Bronė Kotkienė-Gaivilienė (7 kt.), Paulina Heiningtonė (6 kt.), Irena Šulcaitė (6 kt.), Henrikas Dū-

na, bet ir, gyvendama Detroito ir išsikėlusį į New Yorką, vaidino amerikiečių teatre.

(Nukelta 17 pusl.)

NAUJI LEIDINIAI

Tarp periodiška ar pusiau periodiška išeinančių mūsų spaudos, tam tikra leidinių grupė, nors tarp savęs daug kuo skiriasi, sudaro lyg ir savotišką giminystę. Turim čia galvoje: "Tėvynės Sargas", "Varpa", "Metmenys" ir "I Laisve". Kiekvienas šių žurnalų yra, nors ir retai pasirodant, tam tikrų mūsų visuomenės grupių reprezentantai. Vieni iš jų daugiau akcentuoja politiką, kiti pasaulėžiūrą, vėl kiti kultūrą, visa tai apkeliant daugiau ar mažiau partiniu, kokiu nors kitokiu sambūrinu, net tariamai generaciniu apvalkalu.

Kartais nugirstant dejonę, kad visokios spaudos turime ir taip per daug, jog labiau reikėtų ne naujus laikraščius steigti, bet senuosius jungti po kelis į vieną, gali užklysti ne vienam ir tokia mintis, kad vargu ar jau taip labai yra būtini ir čia suminėti neperiodiniai keturi žurnalai. Žinoma, ginčijantis argumentų čia rastume visokių. Tačiau, peržvelgus pačius naujausius visų keturių leidinių numerius ir prisimimus visų jų jau ne vienerių metų praeitį, reikia priėti išvados, kad vis dėlto, mūsų čionykščia visuomeniniame ir kultūriname gyvenime šiandien būtų nemaža tuštuma ir geros nuotolis tiek išeivijai, tiek visai tautai, jeigu šie žurnalai nebūtų kada nors pasirodę ir šiandien visai neitų, šiaip ar taip, jų išvartotos vagos mūsų jau gana gilių ir tegu būna jos ir toliau ariamos, kad jų vietą nesidriektų niekam nenaudingi dirvonai.

Zvilgterkime tad bent trumpai ir jų pastarųjų numerių puslapius.

• **TĖVYNĖS SARGAS**, 1969 m. Nr. 1(30). Politikos ir socialinių mokslų žurnalas. Redaguoja Domas Jasaitis. Redakcijos adresas: 220 No. Seventh Avenue, Mount Vernon, N.Y. 10550. Administracija: Jonas Jakuciūnis, 503 Euclid Ave., Brooklyn, N.Y. 112 08. Leidžia Krikščionių demokratų sąjunga.

Naujas žurnalo numeris yra stambus 216 psl. leidinis, tiesiog perpildytas įdomia ir aktualia medžiaga. Sakytume, kad tai yra bene vienas iš geriausių lig šiol išėjusių šio žurnalo numerių. Giliai išmąstyta ir kruopščiai parengta straipsnį "Tikėjimas ir politika" duoda kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC. Autorius šių laikų pasaulio ir Bažnyčios raidos kontekste labai rimtai, bet drauge ir labai suprantamai stabtelėjęs prie šios daug kam dar vis, atrodo, gana kontroversinės temos. P. Rimantas tęsia jau anksčiau pradėtąjį savo straipsnį "Sovietinis ateizmas Lietuvoje". Jo raštas yra ypač vertingas tuo, kad jis neoperuoja kokiomis sentimentaliomis bendrybėmis, bet kalba nuogais gyvenimo faktais. O šiaip pateiktoji medžiaga įgauna jau ir grynai dokumentinės, istorinės reikšmės. Lyg nuotykinga apysaką skaitome dr. P. Mačiulio užpildytus puslapius "Hitlerio suokalbį su Stalinu prisimenant", juo labiau, kad puslapiai yra perpinti paties autoriaus asmeniškai anų tragikulių dienų patirtimi. Liublino unijos keturių šimtų metų jubiliejui skirtas Vandos Sruogienės straipsnis. Apie prel. Mykolo Kru pavičių ir žemės reformą kalba Pr. Pauliukonis, o poeto Mykolo Vaitkaus 85 metų sukakties proga apie jį ir jo kūrybą spalvinga studija pateikia Stasys Santvaras. Apie prof. K. Pakšto politinę veiklą Amerikoje (1950-60) rašo Juozas Eretas. M. Krupavičius juoda visą pluoštą be galo idomių Vlado Jurgučio jam išokupuotos Lietuvos rašytų laiškų. "In memoriam" puslapiuose minimi mirusieji: dr. Antanas Trimakas, Antanas Bendorius ir Aleksandras Stulginskis. Pranas Naujokaitis gana plačiai recenzuoja kolektyvinį leidinį "Lietuvių literatūra svetur 1945-1967". Autorius su mažom išimtim visų knygos autorių studijas vertina pabrėžtinai kritiškai. Pr. Naujo-

Žurnalo "Tėvynės Sargas" viršelis, pieštas P. Jurkaus.

džio žvilgtelti (to kailio kas per žvilgis). Rodos ir filosofams gyvosios kalbos dėsniui turėtų būti privalomi, kad nebūtų nukalta nereikalingu naujadaru, kai turime gyvų ir gražių žodžių...

Mums gi atrodo, kad jei filosofas kur nors lietuvių kalbos plonybėse ir paklystų, tai galima būtų jam dar ir atleisti. Bet kai lituanistas Pranas Naujokaitis kalba vienus niekus, ir dar kita autoritetingai užsiipuldamas, tenka tik nusišypsoti. Jeigu jau Naujokaitis to žvilgio prasmės ir neįžinojo, tai, kita mokymadas, galėjo bent nepatingėti atsiversti kurį nors lietuvių kalbos žodyną ir pasitikrinti. Va, prof. dr. Prano Skardžiaus, Stasio Barzduko ir J.M.Laurinaičio "Lietuvių kalbos vadovė", jo žodyno dalyje, rašoma: "Žvilgis, -io 2 = žvilgsnis", o "Dabartinės lietuvių kalbos žodyne", sudarytame prof. J. Balčikonio ir redakcinės kolegijos rašoma: "Žvilgis (2) žvelgimas, žvilgsnis: Viena tuo žvilgiu ką jis galėjo nužvelgti?"

Tikru nesusipratimu reikėtų laikyti šio "Tėvynės Sargo" lyg ir vedamąjį straipsnį "I kosminio amžiaus aušra", parašytą Antano Ramūno. Straipsnis užima tik 7 pirmuosius žurnalo puslapius, gi jo gale net 2 psl. išnašų, nurodant šaltinius. Pačiame straipsnyje bendrybinių frazių tuščioje patetiko sujaukta į vieną ir Ciurlionis, ir lietuviškųjų lėktuvų konstruktorius Antanas Gustaitis, ir kompiuteris RŪTA

Naujo Varpo numerio viršelis, pieštas dail. Alg. Kurausko

701, ir skraidančios lėkštės, ir Čekoslovakijos ivykiai, ir paties Ramūno eilėraščių citatos, ir pedagogika, ir Titanika, ir Atlantida ir ko tik nori ar nenori. Už panašius "plačių mostų" pasiskėsčiojimus, atsimenu, jau 7-tosios klasės rašiniuose lietuvių kalbos mokytojas mums rašydavo dvejetuką, pridėdamas dar ir pastabą: rašai apie viską, o tikrumoje apie nieką, nemokėdamas nei savo minčių susintetinti, nei apvaldyti tuščių ir banalių frazių pompastikos.

Tenka tikrai apgailestauti žurnalo redaktoriaus neapsižiūrėjimą kad toks be galo "vandeningas" raštas, kaip "I kosminio amžiaus aušra", pateko į šį "Tėvynės Sargo" numerį. Tai graudus paties žurnalo ir kitų jų bendradarbių nupiginimas.

• **VARPAS**, 1969 m. Nr. 9. Žurnalas tautos ir žmogaus laisvei, tautinei kultūrai ir lietuvių bei. Redaktoriaus — Antanas Kučys, 9032 Utica, Evergreen Pk., Ill. 60642. Administratorius — Titas Briškaitis, 1214 N. 16 Ave., Melrose Pk., Ill. 60160. Leidžia Varpininkų filisterių draugija. Viršelis dail. Algirdo Kurausko. Tiražas 1000 egz. Leidinys 224 psl.

Žurnalo temų apimtis labai plati: lietuviškoji ir pasaulinė politika, visuomeninis-bendruomeninis gyvenimas, kultūra — kūryba, poezija-proza, naujų leidinių recenzijos ir kt.

Lyginant ankstesnius "Varpo" numerius su šiuo pačiu naujausiu, krinta akysna didesnis jo puslapių poslinkis ir kultūrinės temos ir į originalios kūrybos skelbimą. Sakysim, žurnalo puslapius randame šių mūsų poetų eilėraščių: Lijūnės Sutemos, Danuolės Sadūnaitės, Vlado Šlaito, Balio Augino, Kestučio Gaidžiūno. Ieškodami beletristikos, randame Liudo Dovydeno pasaką "Laumė ir paparčio žiedas". Labiau kultūriniai, mažiau politiniai bei visuomeniniai yra šitokių antraščių straipsniai: Vincas Kudirka psichologinėje studijoje (A. Kučys), E. Mieželaičio politinė publicistika (V. Čižūno). Pastabos apie Lithuaniją 700 Years (Pr. Čepėnas). Knyga apie grožinę literatūrą išeivijoje (V.A. Jonynas). Naujos "Tautos Praeities" knygos (Pr. Čepėnas). Apie kitokį bendravimą su Lietuva (V. Sruogienė). Sekant "Akiračius" (A. Kučys). Kalbininkas prof. Pr. Skardžius (P. Jonikas) ir kt. Tai vis neatkistina redaktoriaus sutelkta ir įdomi medžiaga. Sakysim, į paties parašytas "Akiračių" aptarimas yra pats ilgiausias ir rimčiausias pasvertas iš visų, kokių tik "Akiračiai" yra lig šiol susilaukę. Nevengdama tam tikrais aspektais ir teigiamo šio metraščio vertinimo, A. Kučys vis dėlto nesivaržo, kai "Akiračių" adresu reikia pasakyti šitaip ir panašiai: "Slapukų buvimas "Akiračiuose" yra nesuderinamas ir su kiekvieno numerio antraštėje skelbiamu pagrindiniu žurnalo bruožu — atviro žodžio menraštis. Koks gali būti atvirumas ten, kur yra ventama, parašyti savąjį tikrą vardą? Atvirumas yra džentelmeniškumo dalis. Kur jo nėra, ten sėjama įtarinėjimas, abejingumas, faktų iškraipymas ar net melas. Kur-ne-kur, bet jau leidinyje, kuris save vadina atviro žodžio tribūna, slapukų susitelkimas tai jau tikras paradoksas".

Aplamai "Varpe" apstu ir ne vien grynai kultūrinio pamušalo temų. Yra nemažai užgriebiančių ir visuomenines, socialines, politines, pedagogines ir kitokias sritis. I porą iš jų — į Antano Kučio straipsnį "Realistų vizijos" ir į dr. V. Daugirdaitės-Sruogienės straipsnį "Mūsų šeimų problemos išeivijoje" — šiuo kartu atkreipiame net ypatingą dėmesį, juos pakomentuodami ir Draugo kultūrinio priedo antrame puslapyje, skyrįje "Kultūros temomis kitur".

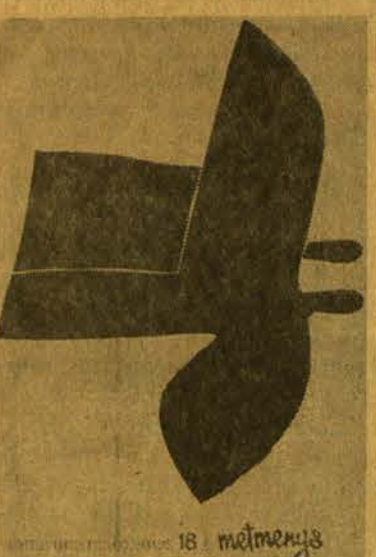
• **METMENYS**, 1969 m. Nr. 18. Jaunosios kartos kultūros žurnalas. Vyr. redaktoriaus Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, Pennsylvania. Administracijos adresas: 4726 Russet Lane, Apt.R-109, Skokie, Ill. 60076. Leidžia Metmenų bendrovė. Ketu-

Bizantiškoji Madona, tapyta apie 1200 metus. Paveikslas yra "National Gallery of Art" Washingtono.

rių numerių prenumerata 7 dol. Šio numerio kaina 2 dol.

Nebloga ši kartą šviežiena — numeris pradėdamas nauju Henriko Radausko eilėraščių pluoštu. Šviežiena ne dėl to, kad Radauskas šitais savo eilėraščiais būtų pasidarys kitoks, bet tik dėl to, kad taip retai jo naujų eilėraščių kur nors mūsų spaudoje matome. Ir čia dabar randami yra to paties tikro radauskiško sukirpimo ir radauskiško lygio. Kita naujiena — gera saują šių dienų čekų poezijos vertimų lietuvių kalbon. Eilėraščių seka ir įdomios J. Zemkalnio pastabos apie čekų literatūrą ir istoriją. Visa tai skaitydamas, junti tam tik-

"Metmenų" naujo numerio viršelis su A. Kazakausko piešiniu.

lą lietuvių ir čekų tautų likiminę analogiją, net, sakysim, ir šiandieninio poetinio braižo pastangose. Poezijos šiame numeryje dar randame: Leono Lėto ir Kestučio Gaidžiūno. Literatūros sektoriui priklauso dar ir Rimvydo Šilbajorio poetės J. Degutytės poezijos aptarimas. Tai bus bet pats detalusias lig šiol bet kur matytas šios jaunosios kartos okupuotos Lietuvos poetės kūrybos įvertinimas. Prie literatūros reikia šlieti ir J. Janavičiaus trumpą skriptą vieno veiksmo pastatymui ir Al. N. Dičpetrio apybraižą "Te". Istorijai tenka Alfredo Ericho Senno straipsnis "Mintys apie Lietuvos istorijos studijas", o psichologinės, sociologinės, istorinės, filosofinės temos populiariai, bet drauge ir gyvai akademiškai užgriebiamos Vytauto Kavolio rašte "Neaiškumo patalogijos".

Numeris iliustruotas pavergtos Lietuvos dabartinių grafikų darbais. Žurnalo apžvalginėje dalyje

tuvių literatūra svetur" tilpusios dr. J. Girmiaus studijos, tuoj pat sako: "Kaip šio straipsnio skaitytojas bus atspėjęs, nelabai skubėjom pasisakyti apie dr. J. Girmiaus rašinį "Visumos žvilgsnis į mūsų egzodo literatūrą". Priežastis paprasta: nelaikome jo leidiniui reikalingu". Tuo tarpu Ramunė Stanelytė š.m. "Aidu" Nr. 6-tame, recenzuodama tą pačią knygą apie J. Girmiaus indėlį rašo: "Svarstydamas specifines egzodo literatūros problemas, Girmius sugeba žymiai giliau ir objektyviau pažvelgti į ju esmę, negu dalykiniai šios knygos autoriai..." Atseit, Jonynui "Lietuvių literatūra svetur" nenukentėtų, jei būtų išimtas iš jos Girmiaus straipsnis, o Stanelytei — jei būtų išimti visų kitų straipsniai, o palikta tik vieno Girmiaus, nes jis, kaip recenzentė sako, žymiai giliau ir objektyviau pažvelgia į tą patį dalyką už visus kitus kolegas, taiggi anos knygos autorius. Na ir supraski, žmogau, šitokius mūsų literatūros kritikų

• **I LAISVE**, 1969 m. Nr. 46 (83). Lietuvių Fronto Bičiulių politikos žurnalas. Redaktoriaus Leonardas Valiukas, P.O.Box 75 893, Los Angeles, Calif. 90005. Administratorius Aleksas Kulys, 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91790. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje 5.00 dol., visur kitur 3.00 dol.

Dviejuose žurnalo vedamuosiuose užgriebiamos šiais laikais gana dažnai apkalbamos temos: "Veikla ir pinigai" ir "Veiksnių ir politinių vienetų sunykimo priežastys". "Laiko reikalavimu"

Dvejuose žurnalo vedamuosiuose užgriebiamos šiais laikais gana dažnai apkalbamos temos: "Veikla ir pinigai" ir "Veiksnių ir politinių vienetų sunykimo priežastys". "Laiko reikalavimu"

Dvejuose žurnalo vedamuosiuose užgriebiamos šiais laikais gana dažnai apkalbamos temos: "Veikla ir pinigai" ir "Veiksnių ir politinių vienetų sunykimo priežastys". "Laiko reikalavimu"

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4% Certifikatų saskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4% Ant visų knygelių sskaitų
NUOSIMCIAJ PRISKAITOMI KAS DIENĄ. ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI.

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiza meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS Mon 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Nei jis mūsų, nei mes jo žodžio jau nebegirdėsime

Rašytojo Petro Rimkūno tragiškos mirties 25 metų sukaktį prisiminti

Prieš 25 metus pirmojo didesnio Austrijos sostinės Vienos orinio puolimo metu žuvo 4 lietuviai. Tą dieną keturių žuvusių lietuvių sąrašą įrašė rašytojo, žurnalisto, redaktoriaus ir veržlaus lietuvių spaudos bendradarbių Petro Rimkūno vardas.

1944 m. rugsėjo mėn. pradžioje tuolaikinėse sąlygose Vienoje jau buvo kiek pastoviau apsigyvenusių, trumpesniai laikui sustojusių ar toliau į nežinią bėkiančių ir laikinai užklydusių lietuvių gera tūkstantinė. Tuo metu Vienoje, palyginti buvo saugu, vargais negalais gaudavome leidimus iš Vienos išvažiuoti ir į ją grįžti, o ir kasdieninės duonos karnelis buvo didesnis. Šimtai anuometinių Vienos lietuvių, dabar išsisklaidžiusių keliuose pasaulio kontinentuose, gerai atsimena 1944 m. rugsėjo 10 d. Vienos orinį puolimą. Kai atkeliavęs į Jungtines Amerikos Valstybes sutikau gerą pažįstamą rašytoją B. Babrauską, jis prašė papasakoti rašytojo Petro Rimkūno mirties aplinkybes. Kai papasakojau, jis prašė atitaisyti tuos netikslumus, kurie apie P. Rimkūno mirtį iškyla draugų pokalbiuose ir kartais sumirga spausdinto žodžio puslapiuose.

Lietuvių Enciklopedijoje (25 tomas, 299 psl.) rašoma, kad Petras Rimkūnas žuvo Vienoje 1944 m. rugsėjo 8 d. Atsivertęs jau pageltusius anų dienų Vienos užrašus patikslinau: rašytojo Petro Rimkūno mirties diena yra rugsėjo 10-ji. Lietuvių Enciklopedijos klaidą atsitiktinai rugsėjo lietuvių ruošėsi paminėti rugsėjo aštuntosios lietuvių tautinė šventė, nors tik iškilmingos pamaldos bažnyčioje. 1944 m. rugsėjo aštuntoji buvo penktadienis, tad tautinės šventės pamaldos buvo nukeltos į rugsėjo 10 d., sekmadienį, kad iškilmingose pamaldose galėtų dalyvauti ir dirbantieji, taipgi į pamaldas galėtų atvykti ir Vienos apylinkėse gyvenantieji lietuviai, kurie sekmadieniais atvykdavo į Vieną dalyvauti lietuviškose pamaldose.

Petras Rimkūnas gimė 1913 m. Ušvilės kaime, Saločų valsčiuje, Biržų apskrityje. Baigęs Linkuvos gimnaziją, studijavo Vytauto Didžiojo universiteto technikos fakultete Kaune. Nuo to laiko mane su Petru Rimkūnu

rišo ne tik gera pažintis, bet ir artima, nuoširdi draugystė ligi jo mirties.

Po poros metų Petras Rimkūnas pajuto, kad technikos mokslai jam ne prie širdies. Jis žavėjosi humanitariniais mokslais. Metų technikos studijas, 1937 - 1938 m. Paryžiuje studijavo žurnalistiką. Grįžęs į Kauną, suorganizavo "Jaunąjį Studentą", "Studentų Dienas" ir juos redagavo. Dirbo "XX Amžiaus" redakcijoje, Šv. Kazimiero ir Sakalo knygų leidyklose, o vėliau Maiorono literatūros muziejuje. Pradžioje rašė eilėraščius, vėliau palinko į beletristiką. Išspausdino "Kiemėnų kaimas" 1943 m., "Našlaitėlė" 1944 m., sudarė Šv. Kazimiero draugijos išleistų knygų katalogą — "Mūsų raštai", išvertė Berghofo "Be motinos". P. Rimkūnas gyvai bendradarbiavo lietuvių spaudoje, atskleidė žurnalistinį talentą. Artimiausiu savo draugu ir nuoširdžiausiu bičiuliu laikė poetą Bernardą Brazdžionį.

Dabar jau labai pageltę Vienoje rašyti užrašai ir poeto B. Brazdžionio laiškas patikslina žinias apie paskutines Petro Rimkūno gyvenimo dienas ir mirties aplinkybes Vienoje.

1944 m. rugpiūčio 2 dienos vakare per šimtinę lietuvių vėžes traukinyse sustoję Vienos rytinėje stotyje. Čia mūsų kelionės galas. Mus sutiko jau anksčiau į

Petras Rimkūnas

Vieną atvykę lietuviai. Jų tarpe buvo mandagus jaunuolis Tomkus, pirmosios sovietinės okupacijos metu Kauno kalėjimo paslaptinai žuvusio ar nukankinto atsargos majoro Tomkaus sūnus.

Kiekvieną pavasarį Vienos lietuviai gausiai rinkdavomės ir rytinę geležinkelio stotį, laukdami traukinio iš Karaliaučiaus ir

V. K. Jonynas

Skulptūros detalė Šiluvos Dievo Motinos Bažnyčioje, Maizeville, Pa.
Nuotr. Vytauto Maželio

jame atvykstančių lietuvių. Rugpiūčio 8 d. vakare prie tos pačios stoties sutikau Petrą Rimkūną ir jo žmonos brolių, Technikos fakulteto studentą Antaną Brazdžionį. Tik prieš 3 dienas buvau įsikūręs "Fuerstennhof" viešbutyje, ir mielas ir lauktas svečias pakviečia kartu gyventi. Kambarys buvo didelis, su trimis lovomis ir sofa. Jame išsilaukė ligi rugpiūčio 25 dienos. P. Rimkūnas, parodęs rašytojo kortelę, gavo leidimą trumpam laikui apsigyventi "Hernalsenhol" viešbutyje. Teko išsiskirti, bet kiekvieną dieną susitikdavom, kartu pietaudavom ir vakarieniavdavom. Artėjo rugsėjo aštuntosios dienos šventė, nukelta sekmadienį, rugsėjo 10 d. Rugsėjo 9 d. vakare ilgai vaikščiojom su Petru prie Vienos rotušės, tada neįsijau, kad tai paskutinis pasikalbėjimas. Atsisveikindamas P. Rimkūnas kalbėjo: kaip gaila, kad negalim kartu gyventi. Bijau, kad rytoj nepavėluočiau į pamaldas. Kas mane pažadins, kai viešbutyje nėra nė vieno lietuvių.

Rugsėjo dešimtosios rytas buvo gražus, saulėtas, danguje nesimatė jokio debesėlio. Prieš pamaldas sugaudė aliarmo sirenos. Iškilmingosios lietuvių pamaldos turėjo įvykti gražioje, didelėje bažnyčioje, esančioje Schwarzenberg Platz papėdėje. Galvojome, ar skubėti į geresnės slėptuves, kurių arti nebuvo ar jų nežinojom, ar eiti į bažnyčią, kur netrukus turėjo prasidėti pamaldos. Radijo pranešimai skelbė, kad amerikiečių lėktuvų bangos artėja prie Vienos ir galimas jos puolimas. Petro Rimkūno nesimatė. Pradėjom abejoti, ar jis begalės atvykti, kai orinių puolimų metu bet koks judėjimas sustabdomas. Pamaldos prasidėjo. Bažnyčia sausakimšai pilna. Šv. Mišias atnaušo J.E. arkivyskupas Juozapas Skvireckas. Pamaldos buvo pertrauktos, kai lėktuvų bombos pradėjo kristi ir į Vienos miesto vidurį. Galvodami, kur gi bėgsi, likome Dievo namuose. Pamaldos buvo baigtos, kai baigėsi puolimas. Išėję iš bažnyčios pamatėme, kad ir Vienos miesto

centro gatvėse tramvajų susiekimas neveikia. Pietauti ir į namus keliai vokiečių pėstininkų, vienas kito klausdami, kiek galėjo lietuvių žūti.

Apie Petro Rimkūno mirtį pirmoji patyrė Marija Liegusaitė. Ji gyveno arčiau Hernalsenhol viešbučio, pirmadienį pėsčia prie jo nuėjo ir sužinojo, kad visi to viešbučio slėptuvėje buvę žmonės užtroško, bombai susprogdinusi slėptuvės lubas ir užvertus visus išsigelbėjimo išėjimus. Likę kambariuose, kitą net ant laiptų, išliko gyvi. Bomba nepalietė 5 ir 4 aukštų, sužalojo žemesnius aukštus ir skaudžiai sunaikino slėptuvę, buvusią pirmojo aukšto rūsyje. Užtroškimo mirtimi tame viešbutyje žuvo ne tik Petras Rimkūnas, bet ir gailiausia sesuo Janulienė - Bubelytė.

Skubiai parašiau laišką Bernardui Brazdžionui apie tragišką Petro Rimkūno mirtį. B. Brazdžionis buvo ne tik artimiausias draugas, bet ir Rimkūno dukters krikšto tėvas. Brazdžionis prašė pranešti, kada bus P. Rimkūno laidotuvės, norėdamas jose dalyvauti. Brazdžionis tada gyveno Furthofe, esančiame apie 100 km už Vienos.

Tik kelioms dienoms praėjus Vienos miesto vadovybė pranešė, kad P. Rimkūno palaikai bus laidojami Wiener Zentralfriedhof kapinėse rugsėjo 20 d. Į kapines susirinko gausus lietuvių būrys. P. Rimkūno ir Janulienės - Bubelytės lavonai karstuose buvo pašarvoti kapinių koplyčioje. Karstai nebuvo atidengti. Po trumpų pamaldų Petro Rimkūno ir Janulienės - Bubelytės karstai buvo amžinam poilsiui apkaisti gražių Vienos kapinių žemėmis. Trumpam laikui laidotuvės buvo sutrumpėdamos naujas priešlėktuvinis aliarmas.

Po laidotuvių kelioms dienoms praėjus gavau poeto B. Brazdžionio laišką, rašytą 1944 m. rugsėjo 22 d. Rašė, kad mano laišką gavo pavėluotai ir nesuskubo išsiųsti leidimo dalyvauti laidotuvėse.

Petro Rimkūno mirties aplinkybių apybraižą baigiu poeto Bernardo Brazdžionio minėto laiško jautriais žodžiais: "Nebeįsijau išsiųsti leidimo dalyvauti Rimkūno laidotuvėse. Rašau "laidotuvėse" ir netikiu. Man vis rodosi, kad jis tebėra gyvas, ir kad tai tik kažkieno paleistas piktas gandas. Toks beprasmiškas jo žuvinimas! Tiek gražių sumanymų nutraukti! Tiek planų, svajonių ir pasiryžimų kupina krūtinė — ir štai gulka dabar po svetimos žemės velėna. Dar mes čia Furthofe džiaugiamės, kad štai, atvažiuos Petras, susieisim visi literatūros žmonės,

DRAGAS, šeštadienis, 1969 m. gruodžio m. 20 d.

pasikalbėsim, pasitarsim, įgausim žviežio oro — taip tvanku toje kasdienybėje ir barakų šiukšlėse. Deja. Nei jis mūsų, nei mes jo žodžio jau nebegirdėsime".

Stasys Daunys

• Komp. V. Bacevičius šiomis dienomis atsiuntė dvi didžiules

dėžes eksponatų Lietuvių muzikologijos archyviui.

• Visuomenininkas A. Trečioakas iš New Jersey, per dr. Stp. Biežį, Liet. muzikologijos archyviui prisiuntė didžiulę dėžę, kur rasta Kazaniaus universiteto išleistas Juškevičiaus dainos.

imported
CARMEL
WINES

From the Land of the Bible
To Grace Your Table

SINCE 1882
THE MOST PRIZED IMPORTED
WINES, BRANDIES, LIQUEURS
AND CHAMPAGNES.
VODKA AND GIN
TABLE WINES, DESSERT WINES
VERMOUTHS, CHAMPAGNES
BRANDIES, WISNIK
SLIVOVITZ

NON-ALCOHOLIC GRAPE JUICE

PORTUGUESE ROSE WINE
GINJAL (Crock)

These products are available at your
neighborhood liquor store.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12
MONTH
\$10,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4%

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid

as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12
MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

GEROS NAUJIENOS

DOVANŲ Pirkėjams ir Užsakytojams DOVANŲ PAŽYMĖJIMŲ giminėms LIETUVOJE ir U.S.S.R.

Dabar galima pasirinkti bet kurį iš sekančių trijų metodų:

1. IŠSIRINKTI IR UŽSAKYTI SPECIFINIUS DAIKTUS kaip motociklus, baldytuvus, radijus, televizijos aparatus, kameras, rūbus ir šimtus kitų daiktų, randamų mūsų naujuose kataloguose.
2. NUPIRKTI DOVANŲ PAŽYMĖJIMĄ, — (MERCHANDISE PURCHASE ORDER) — už kurį jūs giminės gali pasirinkti ką nori arba
3. NUSIŪSTI PREFERENTIAL SPECIAL ROUBLE CERTIFICATE — (SPECIALŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMĄ) — su kuriuo jūs giminės gali gauti eksporto kokybės prekes, specialiomis (diplomatinėm) pažymintomis kainomis.

Toji nauja sistema suprastina procedūrą ir pagreitina pristatymą. Šimtai naujų daiktų yra pridėti. Kokybė pagerinta. Kainos sumažintos. Dėl naujo katalogo ir smulkesnių informacijų kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106 — Tel. (215) 925-3455

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 — Tel. (212) 281-7729

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 St., New York, N. Y. 10036 — Tel. (212) 245-7905

ar į jų skyrius, ar tiesioginiai į:

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Ave. So., New York, N. Y. 10003

Tel. (212) 228-9547

PERSPEJIMAS! Dėl savo saugumo ir greito užsakymų išpildymo, užsakykite TIKTAI per viršuje išvardintas firmas ar jų skyrius, kurios yra oficialiai pripažintos atstovauti PODAROGIFTS, Inc.

EARN **5 1/4%** PER ANNUM
ON
\$10,000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$10,000 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,000,000.00 — Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter — Federal Supervision

4192 Archer Avenue at Sacramento — Chicago, Illinois 60632 — VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-6 P.M. — Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. — Sat. 9 A.M.-12 Noon — Wed.-No Business Transacted

1970 Plymouth - Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe

Kaina nuo \$1,995.00

25 mylias su vienu galionu

PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER, GTX, FURY — DUSTER

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

Lapinsko, Stempužienės ir Barausko plokštelės jau šioms Kalėdoms

Šiuo metu Chicago ir kitas lietuvių kolonijas jau pasiekė trys, išskirtinio dėmesio vertos muzikos, dainos ir žodžio lietuviškosios plokštelės. Praėjusią vasarą jos buvo įrašytos Europoje su Stuttgardo simfoniniu orkestru, diriguojuoju pačiam komp. Dariusiui Lapinskiui. Vienoje jų yra tik pasaulinio garso operų arijos, dainuojamos mūsų solistės Aldonos Stempužienės. Girdime arijas tokių žinomųjų operų: Carmen, Don Carlo, La Gioconda. Samson et Dalila, Arfco ed Euridice, Il Barbiere di Siviglia, Il Travatore. Kitose plokštelėse solistė dainuoja vien tik Dariaus Lapinsko kūrybą — jo „Ainių dainų“ ciklą ir jo O. V. Milašiaus „Les

Sept Solitudes“ žodžiams parašytą muziką. Trečiojoje plokštelėje skamba aktorius Leono Barausko žodis, skamba taipgi Lapinsko muzikos fono, pasakojant Julijaus Kaupo „Arlkino“ ir kitas lietuviškas pasakas.

Neatkištinis visų trijų plokštelių apipavidalinimas, puikus jų atrinkimas ir jų įkūnimas reikia laikyti nemažų mūsų kultūrinio gyvenimo laimėjimų, vėlgi pasiektu tik pačių kūrėjų asmeniška rizika bei rūpesčiu. Visuomenės joms dėmesys tebūna bent moralinis atlyginimas kūrėjams už įdėtą pastangą. Chicagoje plokštelės jau galima įsigyti Karvelio prekybos namuose, Marginiuose ir Paramoje. kp.

Kultūrinė Kronika

• J. Žilėvičius dirba po keturiolika valandų kasdien Liet. muzikologijos archyve. Įvairių raštų 17% prirašo „Muzikos Žiniuose“. Leidžiamą „Muzikos Žinių“ priedą „L. M. Vardyną“ prirašo pilną. Pakviestas bendradarbiu leidžiamos anglų kalba Lituanistinės enciklopedijos. Ypatinai sunku, atsakingą darbą pradėjo dirbti, kai buvo pakviestas Rieman Musileksikon redakcijos pateikti lituanistinės muzikos medžiagą į tą garsų muzikos leidinį, leidžiamą vokiečių kalba. Ten J. Žilėvičius numato aptarti per 40 žymenyti lietuvių muzikų. Darbą pradėjo ir jau 10 autorių pasiūstą. Tai pirmas toks įvykis, kada lietuvių muzikai įtraukiami į pasaulinio garso enciklopediją. Liet. enciklopedijai J. Žilėvičius nuo pirmo iki papildomo tomo muzikologinių lituanistinių raštų davė apie 600 ilgesnių bei trumpesnių rašinių. Jis sudarė bendrą skaičių 30-000 eilučių. Visą laiką buvo liet. muzikologijos skyriaus redaktorius. Nešūrinį paskutiniuos laikais didelio aktyvumo, savo gausiais raštais užpildo nemažai ir mūsų periodikos. Šiuo tarpu jis laisvajame pasaulyje bene vienintelis, dirbantis visą laiką lituanistinių muzikologinių studijinių darbų. Mirus J. Bertuliu, kuris buvo liet. muz. archyvo reikalingą vedėjas, jo vieton dabar dirba muzikas A. Skridulis. Liet. muz. archyvo kuratoriaus sekretorius. Kuratoriai pirmininkauja prof. Vl. Jakubėnas. Tokia plačia muzi-

kinę veiklą įgalina tėvai Jėzuitai, išlaikydami savo patalpose L. m. archyvo ir ten pat gyvenant L. m. archyvo organizatorių, muzikologų J. Žilėvičių.

• XX amžiaus vakariečių poetų antologija Lietuvoje. Ją išleido šiomis dienomis „Vagos“ leidykla Vilniuje. Aplamai literatūriniam Lietuvos gyvenime, ypač jaunimo tarpe, jaučiamas šiandien didelis susidomėjimas vakariečių tautų laisvąja literatūra. Dabar parengta ir išleista stambi vakariečių poetų antologija kaip tik yra graži šio dėmesio liudininku. Parengti lietuvių kalbon vertimai yra A. Churgino, K. Korsako, V. Bložės, J. Degutytes, Eug. Matuzevičiaus, M. Martinaičio, T. Venclovos ir kt.

Antologijoje lietuviui skaitytojui (daugelis jų — pirmas) pristatomi tarp daugelio ir šie prancūzų poetai: P. Valery, G. Apolinaire, S. J. Perse; iš anglų minėtini: T. S. Eliot, Dylan Thomas ir kt., iš amerikiečių: R. Frost, C. Sandburg ir kt., vokiečių: R. Dehmel, S. George, R. M. Rilke, P. Celan ir kt., o toliau jau seka visa eilė italų, ispanų, švedų, graikų ir kt.

• Balys Dundulis, istorijos profesorius Vilniaus universitete, praėjusio lapkričio gale susilaukė 60 metų amžiaus. Baigęs universitetą 1933 metais Kaune, B. Dundulis giliu studijas Paryžiuje (Sorbonoje), kur įgijo daktaro laipsnį 1939 metais. Darbą universitete pradėjo 1940 metais. Po pertraukos nuo universiteto 1943 metais uždarymo vokiečių okupacinės val-

Solistė Stempužienė ir kompozitorius Darius Lapinskas (centre) praėjusią vasarą Europoje. Klausosi tik ką su Stuttgardo simfoniniu orkestru įrašytų pasaulinių operų arijų ir vokalines savo kūrybos. Tuo metu buvo įrašytos trys plokštelės, šiuo metu jau galimas įsigyti. Jos yra: viena — solistės Stempužienės įdėmų operų arijos, antra — Dariaus Lapinsko kūryba, dainuojama A. Stempužienės ir trečia — Dariaus Lapinsko muzikos fono aktorius L. Barausko skaitoma Julijaus Kaupo „Arlkino melis“ ir kitos lietuviškosios pasakos.

džios įsakymu, į universitetą grįžo bolševikinei valdžiai ir Vilnių grįžus. Nepaisant Sorbonnos doktorato, ten vėl rašė ir gynė disertaciją: 1955 metais istorijos mokslų kandidato (masterio) laipsniui gauti (tema „Diplomatė ir ginkluota Lietuvos kova prieš Teutono ordną ir jos sąjungą su husitais 1410 — 1422 metais“), o 1967 metais disertaciją naujam daktaro laipsniui, tema — „Lietuvos kova dėl valstybinio savarankiškumo XV amžiuje“. Be to 1960 metais yra paskelbęs darbą tema „Lietuvių kova dėl Žemaitijos ir Užnemunės XV amžiuje“.

LENKISKŲ MOKYKLŲ SITUACIJA LIETUVOJE

Mokytojas pensininkas C. Šaduikis laisše į Vilnių leidžiamą lenkišką komunistų partijos dienraštį „Czerwony Sztandar“ rašo, šią vasarą skaitęs tame laikraštyje nusiskundimą, kad lenkiškas mokyklas lankantieji mokiniai neišmoksta lietuvių kalbos ir pasiskui jiems sunku eiti į politechnikumų, kur reikia mokėti lietuviškai, reikia net stojamuosius lietuvių kalbos egzaminus laikyti. Šaduikis pastebi, kad ir lenkiškose mokyklose yra pakan-

kamai laiko išmokyti mokinius gerai lietuviškai. Jis pats buvęs mokytojas 35 metus, 18 metų lietuviškose, 17 — lenkiškose pradinėse mokyklose. Jis dėstęs ir lietuvių kalbą lenkiškose pradinėse mokyklose (antrai, trečiai ir ketvirtai mokymosi metais), ir pasėkmės buvusios visai neblogos. Pavyzdžiui, esą, mokiniai, atėję į jo mokyklą 1961 metais ir 1965-tais turėję pereiti į penktą klasę Senujų Trakų mokykloje, pereinami neturėję jokių keb-lumų dėl lietuvių kalbos. O pra-

ėjusį pavasarį visi jo buvę mokiniai buvę net atleisti nuo išleidžiamųjų lietuvių kalbos egzaminų, nes per eilę metų turėję lietuvių kalbos pažymius ne mažesnius kaip ketvirtukas. Siūlosi plačiau tą klausimą pasvarstyti. Ir redakcija kviečia daugiau apie tai pakalbėti.

Tuo tarpu, kaip tenka iš kitų

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters —
Nuomoma — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETJOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

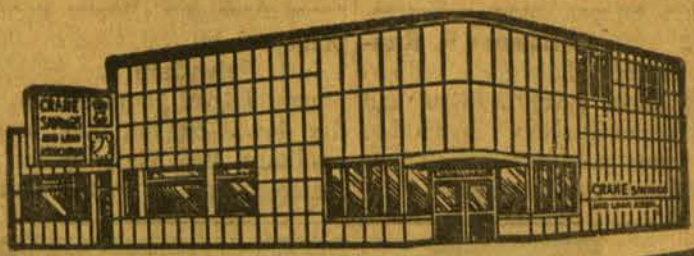
ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų
rėmai — pritalkinti paveikslams
ir skelbimams rėmai — metalu
aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Mo-
to Certificate saskaitas
Minimum \$5,000.00

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. r.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. r.
SEKTD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS

Daug atspausite pirkauni šia
įvairių filmų foto aparatus bei
jų reikmenis. Pasinaudokite pa-
togių planu atidedant pasirink-
tus reikmenis ypatingai progai.
Pilnai užbaigtų foto nuotraukų
aptarnavimas. Atidara pirmad.
ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. Prospect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE
GUARANTEE
No-Limit on MILES
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE
against defects in work-
manship and materials and
all normal road hazard in-
juries encountered in every-
day passenger car use for the
life of the original tread de-
sign in accordance with
terms of our printed guaran-
tee certificate. Price of
replacement — prorated on
original tread depth wear
and based on Firestone ad-
justment price for replace-
ment tire at time of adjust-
ment. Firestone adjustment
prices are intended to, but
may not, represent approxi-
mate current average sell-
ing prices and are subject
to change without notice.

Neribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas
(Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake ser-
vice), motoro regul. (Tune up), keičia-
mos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šėst. 7 v. r. — 3 v. p. p.
Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

šaltinių patirti, mokinių skaičius šiuo metu Vilnių lenkai rusina
lenkiškose mokyklose mažėjas. kažin ar ne labiau, kaip rusai).
Lenkų inteligentija perkeltanti Lenkiškų mokyklų skaičius dėl to
savo vaikus į lietuviškas mokyk- irgi mažėjas. (ELTA)
las, kad būtų lengviau patekti į
universitetą. Lenkiška „prastuo-
menė“, sako, bėga į rusiškas mo-
kyklas (ir kalbėti stengiasi dau-
giau rusiškai, todėl sakoma, kad
— New Orleans miestas, Lo-
u'isiana valst., buvo įsteigtas
1718 m. rugp. 25 d.

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS SPARNŲ (FENDER)
TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI

Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

Savininkas Aloyzas A. Kunškas

NUO GRUODŽIO MĖN. 11 D. IKI KALĖDŲ ATDARA KIEKVIENĄ VAKARĄ.

NORCROSS KASPINELIAI ir
DENNISON PREKĖS
DOVANŲ ĮPAKAVIMO
POPIERIS — SEALS *
TAGS * KREPE POPIERIS
SVENTISKAS ĮSDEKORAVIMAS
STALUI — NAMAMS IR SALEM.
Puikus pasirinkimas
PRAKTIŠKŲ DOVANŲ
KIEKVIENAM, įskaitant vienuolius
ir mokytojas, 1970 metų kalendoriai
ir užrašams knygos.
RUSTCRAFT ir NORCROSS
KALĖDINĖS KORTELĖS.

„Tokia rūs, kurias Jūs norėtumėte
pasigyti ir gauti? Didelis pasirinki-
mas kitomis kalbomis. Gražus
kortelių rinkinys dėžutėse nuo \$1.00
ir aukščiau.
ODOS ĮSIDIRBINIAI
DIENYNAI
WHITINGS PUKIOS
DOVANOS „STATIONERY“
N A U J A I Cross Desk Pen Set
Parker Touche Pen ir Parker „45“
ir „75“ plunksnakočiai.

MES APTARNAUJAME JAU 46 METUS

IAMA STATIONERS

„THE SHOP U-NEED“

„THE SHOP U-NEEK“

6305-07 So. Kedzie

Tel. PR 6-9102

Dovanos, Kortelės, Knygos, Rašt. Reikmenys ir Dennison Prekės

NAUJAI PERTVARKYTAS

DIAMOND HEAD

RESTORANAS & LOUNGE

PASIŪLO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ
AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ

O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTIŠKI VALGIAI,
pasirinkite JAPONIŠKĄ MENIŲ.

Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė

Padavėjos apsirėngę „kimono“ rūbais

Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro.

Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto.

Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. diena

Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų —

TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head

RESTAURANT & LOUNGE

3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)

Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų erdviose patalpose
turime didžiausį pasirinkimą
visų moderniškų baldų, elek-
trinių krosnių, radijo ir tele-
vizijos aparatų, šaldytuvų ir
kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

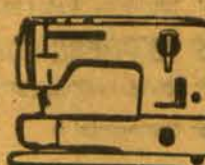
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šėstad.
nuo 9 iki 6 val. sėkmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkų SiurbLIAI

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas,
dulkų siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis.
Turime dūlis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY

A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners

4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702

Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

since 1914

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

400 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: 234-4028

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and
Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS
CERTIFICATES
Minimum \$1,000

Grupė detroitiečių vaidintojų. Apačioj iš kairės į dešinę: A. Pesys, R. Liškauskaitė, rez. Z. Arlauskaitė - Mikšienė, Viršuj: V. Zebertavičius, I. Laurus - Laurinavičienė, Z. Dargelytė ir Al. Glaukauskas.

Detroit Dramos mėgėjų sambūris. Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje: Rimas Sukauskas, Algirdas Pesys. Antroje eilėje: Danutė Jankienė, Irena Laurus - Laurinavičienė, Stepa Iljasevičius, režisierė Zuzana Arlauskaitė - Mikšienė ir rašytojas Vytautas Alantus. Trečioje eilėje: Karolis Balys, Stasys Garliauskas, Valentina Hatraitė, Marijus Sajauskas, Rita Garliauskaitė, Kazys Gričius, Birutė Marčiukaitė ir Vincas Zebertavičius.

Dvidešimt darbo metų

(Atkelta iš 3 pusl.)

da (5 kt.), Kazys Gričius (5 kt.), Leopoldas Heiningas (4 kt.), Birutė Rackaitė (4 kt.), Petras Deveikis (3 kt.).

Kiti dalyvavę sambūrio pastatymuose: I. Ambroziejūtė, R. Augustinavičienė, A. Bajalienė, P. Balynas, A. Barakauskas, A. Bražėnas, Budrys, Z. Buknytė, D. Bulgaraukaitė, R. Būlota, R. Černiauskaitė, V. Čižauskas, Z. Dargelytė, J. Duoba, R. Garliauskaitė, St. Garliauskas, E. Gerulajienė, I. Gerulaitytė, J. Gilvydis, M. Gilvydis, M. Gintautaitė, V. Gražulis, C. Gričiūtė, G. Gričiūtė, J. Gričiuvienė, K. Griškėlis, J. Gruzdas, V. Hotra, A. Iljasevičius, J. Jakunskas, A. Januškevičius-Janušis, J. Joneckas, A. Juška, V. Jocyas, A. Karvelis, K. Kodatienė, J. Kirvelaitis, V. Laurinavičius, K. Leknius, D. Liškauskas, B. Marčiukaitytė, P. Medonis, D. Memėnaitė, V. Memėnas, I. Miltakytė, Y. Miltakytė, L. Mingėlaitė, A. Nakas, A. Naruševičius, K. Navasaitis, Jr., B. Neverauskas, B. Norkūnas, P. Pajaujis, V. Pajaujytė, G. Palakienė, V. Palakis, J. Paruškevičius, J. Polikaitis, I. Putriūtė, A. Rastenytė, K. Ražauskas, B. Rūkštelė, P. Stanionis, N. Sirtautaitė, G. Staniulytė, Z. Sukauskaitė, R. Sukauskas, V. Šeputa, G. Šileikaitė, St. Šimolūnas, Pr. Zaranka, S. Žebraitis.

Jau aštuoni sambūrio nariai išsiskyrę į kitas vietas: Aleksas Gubilas, Algis Jarašiūnas, Jonas Marčišauskas, Juozas Kavaliauskas, Justas Pilka, Kazys Navasaitis, Lilė Petrauskaitė ir Stepa Iljasevičius. Iš jų daugiausiai vaidinę (7 kt.) ir sukūrę nepamirštamą Kudirkos asmenį yra a. a. A. Gubilas.

Peržvelgus sambūrio veiklą ir paskirus asmenis, reikia grįžti prie pačios vadovės ir režisierės P. Mikšienės. Ji samoningai pristatoma gale, kaip yra pristatomi garbės svečiai, aukšti pareigūnai ir pan. Be jos iš viso sambūris nebūtų egzistavęs. Ji buvo tas variklis, nepaliaujamos energijos ištęklis, kuris judino, ragino ir būrė žmones į bendrą darbą. Kartais praradama kantrybė dėl to, kurie savo lengvabūdiškumu sunkino darbą, kartais piktybiškos dvasios, kurie nesu- prato teatro reikšmės ir į visą darbą žiūrėjo kaip į bereikalingą laiko pralaimimą, ji taikiai nelenkė,

nės gyvenimo istorijos. Įvairiuose leidiniuose, enciklopedijose (išleistose Amerikoje ir dabartinėje Lietuvoje) galima rasti jos biografijos duomenis. Yra svarbiau išskirti faktus, kas ji buvo Detroitui ir kodėl taip ištvermingai dirbo, nepaisydama kliūčių ir neįsivaizduojamų pastangų. P. Mikšienė teatro buvo ir tebėra neatskiriama jos gyvenimo dalis. Jos supratimu, tai auklėjimo mokykla ir žmogaus aukštesnių polinkių pasireiškimas. Tikėdama tuo, ji Detroito ir kitų miestų lietuviams davė daug spektaklių, daug smagių ir susimastytį verčiančių momentų, o ne vienam pas ją vaidinusiui ir asmeniškai naudai — lietuviško žodžio grožį ir svarbą ir sceninio išsilavinimo.

Šiais metais p. Mikšienė atšventė 80-ties metų amžiaus sukaktį. Šia proga norėtumėm ją pasveikinti, palinkėti dar ilgų ir sveikatingų metų ir išreikšti padėką už visą jos įdėtą triušą. Būkite ir toliau tas sąžinės balsas, kuris neleis kitiems nuleisti rankų!

Baigiant, sambūrio vardu noriu išreikšti padėką visiems, bet kuo ir bet kada prisidėjusiems prie Detroito Dramos mėgėjų sambūrio veiklos.

Pastaba: Statistinės žinios apie veikalus suteiktos p. Mikšienės. Sąrašai, dalyvavusių sambūrio veikloje žmonių, surinkti Irenos Laurus-Laurinavičienės ir a. a. St. Iljasevičiaus. Kitos informacijos paimitos iš valdybos dokumentų.

SOVIETAI GESINO BAŽNYČIOS GAISRĄ

Lenkijos katalikų spauda praneša, kad sovietų kariai, esantys Legnicos mieste, padėjo užgesinti gaisrą, grąšinusį sunaikinti Legnicos katalikų šv. Jono bažnyčią. Speciali Legnicos katalikų delegacija pareiškė padėką sovietų kariams už skubią inter-
teivenciją.

Nenoriu čia rašyti p. Mikšienės

o niekad neprarado ištvermės. Palankesniai darbai sąlygas, be abejo, sudarė jos dukterė Nijolė Mikšytė-Ward, kuri neįsivaizduojamu būdu tapo neatskiriama sambūrio dalis. Todėl padėkos žodis priklauso ir Nijolei.

Nenoriu čia rašyti p. Mikšienės

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENĖ

Karo parodija

Daug sakantis satyriškas filmas apie I-ą pasaulinį karą *Oh! What a Lovely War*, atvežtas iš Anglijos, yra aktoriaus Richard Attenborough triumfalinis režisūros debiutas. Attenborough davė publikai puikų spalvotą antikinį filmą, neparodomas jokių žiaurių scenų - nei vieno sužeisto ar užmušto žmogaus. Mirčių jame simbolizuoja raudonos aguonos ir - dar labiau jaudinančiai - vienišos moterys, paliktos karių.

Režisierius sugebėjo gana sunkią scenos veiklą, režisuotą Joan Littlewood, perkelti į ekraną skoningai su genialiu samojum ir tikrai kūrinių spindėjimu.

Visi filme esantieji dainuoja, šoka ir krečia pokštus apie kruvinąjį karą, kai tuo tarpu baurus kompiuteris be pertraukos registruoja žuvusiųjų sąrašą, gale filmo suskaičiuodamas 9,000,000 kritusių vyrų.

Lovely War apima įvykius nuo Sarajevo ligi amerikiečių įsikišimo ir konflikto ir stengiasi pagauti nuotaikas, jų motyvus ir kasdieninę visų filme dalyvaujančių britų: valdžios pareigūnų, aukštųjų kariškių, dvasiškių, paprasto kareivėlio ir pasilikusių namie. Įdomus įvairiuose filmo škiecuose, filmas yra intrigos pluoštelis, apimantis Smith šeimą, lyg savo rūšies kiekvieną žiemą (pats vardas įtaigoja anonimiškumą, lygiai kaip ir universalumą), kurioje vyrai yra aukojami karui vienas po kito, o moterys tęsia savo uždavinį, parodydamos didelę stiprybę.

Filmo pastatymas nevyksta kokiame nors Europos mūšio lauke (nors laiks nuo laiko į jį nuklystama), bet anglų pajūrio kurorto Brighton karnavalo prieplaukoje ir paviljone. Čia, tarp

portikų ir elegantiškų grotelių, Europos valstybės vyrai juda lyg marionetės ir kalba aukštu tonu, tuo tarpu bauri realybė piešiama netikrom spalvomis ir ji idealizuojama, kol viskas tampa lyg vėjo nešama putla ar pasivaikščiojimo promenadoje. Ir taip filmas rutuliojasi, tai nuklaidamas į "vaidybą" — elegantiškas aplinkas ir kostiumus, tai vėl sugrįždamas į "realybę" — purvą, apkasus ir visur esančias, nesibai- giančias raudonas aguonėles... Panaudota viskas, kas primintų, kaip visi karai yra prabangūs, kvaili, patetiški, daugeliu atvejų net betiksliai.

Ir taip filmas išėjo kartu ir juokingas ir liūdnas, ir provokuojas mintis ir sukėlė įnirtimą, o gale gi karas lieka tik iškimštos karikatūros vaizdu. Filmą pasi- žymi lakia fantazija, tikslu ap- rašymu, improvizacija, taikliu pamėgdžiojimu ir talentu.

Režisierius ne tik įtraukė apie pusę šimto populiarių dainų, dainuotų I-ojo pasaulio karo metu, bet ir surinko geriausių britų aktorių, nupindamas tikrą žvaigždžių vainiką.

Laurence Olivier, Vanessa Redgrave (kenčiančios sufražis- tės rolėje), Susannah York, Dick Bogarde, John Gielgud (lietuvių kilmės), Michael Redgrave (gyvenime Vanesos tėvas), Ralph Richardson ir John Mills.

Galima būtų pripažinti, kad karškos dainuokos daug autentiškiau skambėtų, jei jos nebūtų perduodamos taip puikiai išly- gintų balsų. Vargiai kuriame ki- tame filme lyrika buvo panau- dota taip efektingai ne tik sukur-

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

Pagal užsakymą
gaminame Aluminijaus
žieminius

**LANGUS IR DURIS
DURŲ IR LANGŲ
STOGELIUS**

Parduodame Armstrong
linoleumą

**SPAITIS STORM WINDOW
Company 3261 S. Halsted st.
TEL. VI 2-2472**

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Avenue
Kampus 58th Street
Tel. — Prospect 8-9533

GĖLĖS

Vestuvės, banketams, laidotuviams
ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
Beverly Hills Gėlynė
2448 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

PLATINKITE "DRAUGĄ"

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNOS

(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2814 W. 23rd Place Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4948 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lithuania Ave. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

ti tinkamai atmosferai, bet ir su- teikti ironišką pastabą. Filmas tinkamas suaugusiems ir jaunuoi- liams.

— Moterys Amerikoje gavo teisę balsuoti 1920 m. rugpj. 26 dieną.

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. - GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

HIGH RATES

CURRENT RATE

4.75%

PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS

5.25%

PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345

1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON
SAVININKO

**SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.**

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Plauz

Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YARds 7-1741-2

5 1/4%

"Six month savings certificates" pelno 5 1/4% įmetus. Visos taupymo sąskaitos pas Union Federal pelno aukščiausius nuosimūčius.

73

YEARS YOUNG

Isteigta 1897 m. saugiam, pelningam taupymui. Union Federal didžiuojasi iki šiol nepakeitusi savo linijos.

UNION FEDERAL SAVINGS

2430 South Halsted Street, Chicago, Illinois 60608
Phone 523-2809 Albert J. Aukers, President

#